

การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสมัยปัจจุบัน

การค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่นมีมาช้านานโดยฝ่ายไทยมีความโน้มเอียงที่จะเกินดุลการค้ากับญี่ปุ่นตลอดมา เนื่องจากผลิตผลทางเกษตรกรรมหลายอย่างของไทยเป็นที่ต้องการในตลาดญี่ปุ่น แต่สำหรับคนไทยแล้วสินค้าญี่ปุ่นในสมัยก่อนส่วนใหญ่ยังขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมและชนิดของผลิตผลคล้ายคลึงกับของไทยที่มีอยู่แล้ว ความต้องการต่อสินค้าญี่ปุ่นในตลาดไทยจึงยังมีอยู่น้อย จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๔๗๕ อันอยู่ในระหว่างรัชสมัยเมจิของญี่ปุ่น การอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นจึงได้เจริญรุ่งเรืองรุดหน้าขึ้นมา ผลิตผลที่ผลิตได้ในประเทศแตกต่างจากสินค้าที่ไทยสามารถผลิตได้ ประกอบกับราคาที่ถูกลงเมื่อเทียบกับราคาของสินค้าชนิดเดียวกันจากประเทศอื่น ๆ ไทยจึงเริ่มเป็นฝ่ายขาดดุลบ่อยครั้งขึ้น และนับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ บทบาทของญี่ปุ่นในการค้าระหว่างประเทศของไทยก็เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จนปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าขบวนการของการค้าระหว่างประเทศของไทยขึ้นอยู่กับประเทศญี่ปุ่นเป็นสำคัญทีเดียว

๑. การค้ากับญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

ก. การค้ากับญี่ปุ่นโดยผ่านบัญชีเงินเชื่อหรือโดยระบบทวิภาคี

หลังจากการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมที่เป็นผลของสงครามใหม่มั่นคงแข็งแรงขึ้นบ้างแล้ว ญี่ปุ่นก็ได้เริ่มมีบทบาททางการค้าต่อไทยอีก โดยประเทศไทยได้จัดทำข้อตกลงทางการค้าและชำระเงินกับประเทศญี่ปุ่นเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ตามข้อตกลงนี้ การชำระเงินค่าสินค้าและบริการระหว่างประเทศกระทำโดยผ่านบัญชีเงินเชื่อ (Open Account) กล่าวคือ ไม่ต้องชำระด้วยเงินตราต่างประเทศ ผู้ส่งสินค้าไปจำหน่ายยังญี่ปุ่นจะได้รับเงินบาทจากธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนผู้สั่งซื้อสินค้าจากญี่ปุ่นก็จะชำระเงินค่าสินค้าให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นเงินบาทตามอัตราแลกเปลี่ยนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้น ข้อตกลงนี้ได้กำหนดวงเงินที่จะซื้อขายฝ่ายละเท่ากัน และมี Trade Plan

กำหนดมูลค่าสินค้าแต่ละอย่างที่ซื้อขายต่อกันไว้ในปี พ.ศ.๒๔๔๒ ได้กำหนดวงเงินไว้ฝ่ายละ ๓๐ ล้านดอลลาร์อเมริกัน ในปี พ.ศ.๒๔๔๓, ๒๔๔๔ และ ๒๔๔๕ ได้เพิ่มเป็น ๔๕, ๕๐ และ ๕๖ ล้านดอลลาร์อเมริกันตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ.๒๔๔๖, ๒๔๔๗ และ ๒๔๔๘ ได้กำหนดไว้ฝ่ายละ ๖๕ ล้านดอลลาร์อเมริกัน *

ข้อตกลงทางการค้าและการชำระเงินซึ่งได้เริ่มปฏิบัติมาแต่ต้นปี พ.ศ.๒๔๔๖ จนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ.๒๔๔๘ ได้ช่วยให้การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นได้ดำเนินมาด้วยความราบรื่นและขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ เพราะไม่ต่องพะวงถึงปัญหาการขาดแคลนเงินตราที่ต่างฝ่ายประสบอยู่หลังจากสงคราม มูลค่าสินค้าที่แต่ละฝ่ายซื้อขายกันในแต่ละปีในระยะที่มีบัญชีเงินเชื่อมีระดับใกล้เคียงกันและไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนี้

ตารางที่ ๔

การค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่นปี พ.ศ.๒๔๔๓-๒๔๔๘

พันเหรียญอเมริกัน

ปี พ.ศ.	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ดุลย์การค้า
๒๔๔๓	๓๙๓๘๙	๓๘๘๒๙	+ ๕๖๐ /
๒๔๔๔	๔๓๓๓๑	๔๔๓๗๒	- ๑๐๔๑
๒๔๔๕	๓๔๔๖๑	๔๑๗๑๖	- ๖๘๕๕
๒๔๔๖	๖๒๕๔๑	๕๓๖๖๓	+ ๘๘๗๘ /
๒๔๔๗	๖๖๓๐๑	๖๘๐๕๕	- ๑๗๕๔
๒๔๔๘	๖๑๐๒๔	๖๖๓๒๒	- ๕๒๙๘

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

* สมพร เทพสิทธิ์ "การค้าระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น" เรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการค้า, สำนักพิมพ์ก้าวหน้า พระนคร, ๒๕๐๕, หน้า ๑๑๗

ตามสถิติดังกล่าวปรากฏว่าในระยะเวลาจากปี พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๕๔ ประเทศไทยมีดุลย์เจ้าหนี้ ๒ ปี คือ พ.ศ. ๒๔๕๓ และ พ.ศ. ๒๔๕๔ ส่วนปีอื่น ๆ อีก ๔ ปีปรากฏว่าประเทศไทยมีดุลย์เป็นลูกหนี้ ดุลย์การค้าดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าไทยมีการค้าขาดดุลย์มากกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะและปริมาณหรืออัตราสินค้าระหว่างปีนั้นในระยะศันปีประเทศไทยมักมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ แต่ในระยะปลายปีประเทศไทยมักจะกลับฐานะเป็นลูกหนี้ ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ว่าในระยะศันปีเป็นระยะที่ญี่ปุ่นซื้อข้าวจากไทยเป็นมูลค่าจำนวนมาก ระยะนี้ประเทศไทยจึงอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้ญี่ปุ่น แต่สินค้าที่ประเทศไทยซื้อจากญี่ปุ่นได้มีการนำเข้ามาตลอดปี เมื่อญี่ปุ่นซื้อข้าวเต็มจำนวนแล้วดุลย์เจ้าหนี้จะค่อย ๆ ลดลง เมื่อถึงปลายปีดุลย์การค้าจึงอาจเปลี่ยนแปลงไปเช่น ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ระยะศันปีจนถึงกลางปีปรากฏว่าประเทศไทยญี่ปุ่นเป็นลูกหนี้ประเทศไทยเกือบ ๒๐ ล้านเหรียญอเมริกัน แต่ในระยะใกล้ปลายปีไทยได้ซื้อสินค้าจากญี่ปุ่นมากขึ้น ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ประเทศไทยจึงกลับเป็นลูกหนี้ญี่ปุ่น ๕.๑ ล้านเหรียญอเมริกัน ^๒

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกันก็นับว่าราบรื่นมาตลอด บทบาททางการค้าเป็นไปอย่างสม่ำเสมอระหว่างกัน ไม่เป็นที่วิตกในระบบเศรษฐกิจทั้ง ๒ ฝ่าย ลมความมุ่งหมายที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศได้อย่างดี

ข. ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น

ต่อมาเมื่อสถานการณ์เกี่ยวกับการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศคลี่คลายลง ข้อตกลงทางการค้าโดยผ่านมีผู้ชี้แจงเชื้อหรือการค้าแบบทวิภาคีก็ได้ยกเลิกไปเมื่อ ๕ เมษายน ๒๔๕๔ เป็นต้นมา การค้าระหว่างกันจึงดำเนินไปในรูปแบบปกติต่อไป ตามข้อตกลงใหม่ที่มีการชำระเงินระหว่างกันให้ชำระกันด้วยเงินปอนด์สเตอร์ลิงหรือดอลลาร์อเมริกัน หรือเงินตราสกุลอื่นตามที่รัฐบาลของประเทศทั้งสองจะตกลงกัน ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๐

พ.ศ.๒๔๘๘ ถึง ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๐ ในปี พ.ศ.๒๕๐๑ ได้มีการทำข้อตกลงการค้าฉบับใหม่ซึ่งมีสาระสำคัญเหมือนกับสัญญาการค้าที่ทำในปี พ.ศ.๒๔๘๘ ตามข้อตกลงนี้หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่บอกเลิกสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า ๓ เดือนก่อนสิ้นปี ก็ให้ถือว่าข้อตกลงนี้คงอายุไปอีกทุก ๆ ปีโดยอัตโนมัติ

สาระสำคัญของข้อตกลงทางการค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่นดังกล่าวที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีดังนี้ ^๓

๑. รัฐบาลประเทศทั้งสองได้แสดงเจตนาที่จะขยายการค้าและให้การค้าระหว่างประเทศทั้งสองสมมูลกัน
๒. รัฐบาลของแต่ละฝ่ายรับที่จะพิจารณาข้อเสนอของรัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่งเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้าของประเทศนั้น
๓. รัฐบาลของประเทศทั้งสองตกลงที่จะให้ความอนุเคราะห์ซึ่ง (Most-Favored-National-Treatment) แก่กัน
๔. รัฐบาลของประเทศทั้งสองจะแลกเปลี่ยนข้อความและสถิติเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ และจะแจ้งให้รัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่งทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบและข้อบังคับในเรื่องการออกใบอนุญาต และเมื่อรัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอจะหาการปรึกษาในเรื่องที่เกี่วกันเกี่ยวกับการนี้

หลังจากเลิกบัญชีเงินเชื่อแล้ว การค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่นก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันในระยะ ๓ ปีแรกประเทศไทยก็ได้ตกเป็นฝ่ายขาดดุลกับญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ มูลค่าสินค้าที่ญี่ปุ่นส่งมาจำหน่ายในประเทศไทยสูงกว่ามูลค่าสินค้าที่ซื้อจากประเทศไทย มูลค่าของสินค้าออกของไทยส่งไปญี่ปุ่นโดยส่วนรวมลดลงอย่างมาก ในปี พ.ศ.๒๔๘๔ ไทยส่งสินค้าออกไปญี่ปุ่นเป็นมูลค่า ๑,๒๕๘ ล้านบาท แต่ในปี พ.ศ.๒๔๘๘ มูลค่าสินค้าออกของไทยไปญี่ปุ่น

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๔

โคลงเหลือเพียง ๕๕๓ ล้านบาท ซึ่งลดลงประมาณ ๖๐ % ทั้งนี้เพราะว่าญี่ปุ่นซื้อข้าวจากไทยน้อยลงจากที่เคยซื้อ ๓๔๗.๒ พันตัน ใน พ.ศ.๒๔๙๔ เหลือ ๑๓๑.๒ พันตัน ในปี พ.ศ.๒๔๙๕ ในระยะที่มีบัญชีเงินเขื่อนนั้นมูลค่าของข้าวที่ส่งไปญี่ปุ่นเป็นจำนวนประมาณ ๔๕ ของมูลค่าออกทั้งหมดที่ส่งไปญี่ปุ่น^๔ ดังนั้นเมื่อญี่ปุ่นซื้อข้าวไทยน้อยลง สินค้าออกที่ไทยส่งไปญี่ปุ่นจึงมีมูลค่าลดลงมาก

สถิติการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นที่แสดงความแตกต่างระหว่างปี พ.ศ.๒๔๙๕ - พ.ศ.๒๔๙๘ ซึ่งเป็นระยะที่มีบัญชีเงินเขื่อน มีดังนี้.-

ตารางที่ ๕
การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น พ.ศ.๒๔๙๕ - พ.ศ.๒๕๐๒
พันล้านบาท

ปี พ.ศ.	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ดุลย์การค้า
๒๔๙๕	๓๑๗.๖	๑๐๒๔.๗	- ๗๐๗.๑
๒๔๙๖	๑๖๒๕.๒	๑๐๙๐.๔	+ ๕๓๔.๘
๒๔๙๗	๑๓๒๖.๒	๑๕๒๑.๘	- ๑๙๕.๖
๒๔๙๘	๑๒๕๗.๑	๑๓๗๘.๕	- ๑๒๑.๔
๒๔๙๙	๕๙๓.๑	๑๒๕๖.๗	- ๖๖๓.๕
๒๕๐๐	๕๙๕.๒	๑๗๕๖.๓	- ๑๑๕๑.๑
๒๕๐๑	๕๘๕.๗	๑๘๙๐.๑	- ๑๓๐๔.๔
๒๕๐๒	๔๘๘.๕	๒๒๓๑.๐	- ๑๗๔๒.๕

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๑

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ มูลค่าสินค้าออกของประเทศไทยไปญี่ปุ่นต่ำที่สุด และมีคุณลักษณะการขาดดุลบัญชีเงินมากที่สุดในรอบปี เนื่องจากเป็นปีญี่ปุ่นมีข้อจำกัดจากไทยเพียง ๗๒.๕ พันตัน (รายละเอียดตารางที่ ๑๕) ในขณะที่สินค้าไทยไปญี่ปุ่นมีมูลค่าส่วนรวมลดลง สินค้าญี่ปุ่นที่นำเข้ามาประเทศไทยก็มีมูลค่าส่วนรวมเพิ่มขึ้นทุกปี สินค้าที่มีการนำเข้าจากญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ฝ้าย เครื่องจักร เครื่องเคมีภัณฑ์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หากเปรียบเทียบสินค้านำเข้าจากญี่ปุ่นในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - พ.ศ. ๒๕๐๒ (รายละเอียดตามตารางที่ ๕) จะเห็นว่ามูลค่าสินค้าเข้าของญี่ปุ่นในระยะ ๕ ปีได้เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว

สถานการณ์การค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่นได้ดีขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ในปีนั้นประเทศไทยส่งสินค้าไปขายให้ญี่ปุ่นเป็นมูลค่า ๔๔๔.๕ ล้านบาท ซึ่งมากกว่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึง ๕๐ ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากการส่งยาง ข้าวโพค เมล็ดละหุ่งไปญี่ปุ่นมากขึ้น โดยมูลค่าการส่งยาง ข้าวโพค เมล็ดละหุ่งไปญี่ปุ่นในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ สูงกว่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นจำนวน ๒๕๐, ๕๖ และ ๒๖ ล้านบาทตามลำดับ สำหรับข้าวที่ส่งไปญี่ปุ่นใน พ.ศ. ๒๕๐๒ ก็มากกว่าปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นมูลค่าประมาณ ๑๖ ล้านบาท (รายละเอียดตามตารางที่ ๑๓, ๑๔, ๑๕)

อย่างไรก็ตาม สถานะจากดุลการค้าของไทยต่อญี่ปุ่นก็ยังคงมีอยู่และเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากความสำเร็จของญี่ปุ่นที่สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าเป็นประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของเอเชียปัจจุบัน สินค้าออกของญี่ปุ่นส่วนใหญ่ส่งมาจำหน่ายในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ได้มากกว่าประเทศอื่น ทั้งนี้มีใจว่าสินค้าญี่ปุ่นจะแข่งกับสินค้าชาติอื่นในด้านการค้าและคุณภาพเท่านั้น หากแต่ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแผนการให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการของญี่ปุ่นในภูมิภาคแถบนี้ เป็นเครื่องสนับสนุนการนำสินค้าญี่ปุ่นเข้าประเทศด้วย

ก. การค้ากับญี่ปุ่นภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

ประเทศไทยได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจระยะ ๕ ปีฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยมิวัตถุประสงค์ในการปูพื้นฐานเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจการเกษตร เป้าหมายในการยกระดับรายได้ของประเทศทั้งชาติโดยส่วนรวม

จากผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้ ทำให้ดุลย์การค้าของไทยต่อญี่ปุ่นที่เคยขาดดุลย์ตลอดมานั้นกลับขาดดุลย์มูลค่ามากขึ้นอีกทันที การขาดดุลย์การค้าต่อญี่ปุ่นนับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้นมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๘ นั้นไม่เคยมีมูลค่าต่ำกว่า ๒ พันล้านบาทเลย (แม้จนกระทั่งในปีปัจจุบัน) เนื่องจากสินค้าออกไปญี่ปุ่นมีมูลค่าไม่ถึง ๕๐ % ของสินค้าเข้าจากญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ การขาดดุลย์การค้ายังอยู่ในระดับพันล้านเศษ แต่ก็ยังขาดดุลย์การค้าสูงกว่าปีก่อน ๆ ที่จะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจออกใ้ปฏิบัติ สภาพการณ์ขาดดุลย์การค้าของไทยต่อญี่ปุ่นในมูลค่าเพิ่มขึ้นนี้ ส่วนใหญ่เนื่องมาจากไทยได้สั่งสินค้าประเภททุนเข้ามาจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากเพื่อพัฒนาประเทศตามความมุ่งหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ แนวว่าปริมาณและมูลค่าสินค้าออกของไทยไปญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีอัตราต่ำกว่าปริมาณและมูลค่าเพิ่มของสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นที่เพิ่มขึ้นรวดเร็ว อาจกล่าวได้ว่ามูลค่าการขาดดุลย์แก่ญี่ปุ่นสูงกว่ายอดขาดดุลย์โดยส่วนรวมกับทุกประเทศเกือบทุกปี

ตารางที่ ๖

สถิติสินค้าขาเข้า-ขาออกและดุลย์การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น
(มูลค่าล้านบาท)

พ. ศ.	สินค้าเข้า		สินค้าออก		ดุลย์การค้า	
	จากญี่ปุ่น	เทียบกับสินค้าเข้าทั้งหมด %	ไปญี่ปุ่น	เทียบกับสินค้าออกทั้งหมด %	กับญี่ปุ่น	โดยส่วนรวมกับทุกประเทศ
๒๕๐๐	๑,๗๔๖	๒๐	๕๘๕	๘	-๑,๑๕๑	-๘๘๗
๒๕๐๑	๑,๘๘๐	๒๓	๕๘๖	๗	-๑,๒๙๔	-๑,๗๙๐
๒๕๐๒	๒,๒๕๖	๒๕	๘๘๘	๑๒	-๑,๓๖๘	-๑,๕๒๘
๒๕๐๓	๒,๕๖๓	๒๖	๑,๕๓๐	๑๘	-๑,๐๓๓	-๑,๐๐๘
๒๕๐๔	๒,๙๕๓	๒๘	๑,๕๑๐	๑๘	-๑,๔๔๓	-๒๕๐
๒๕๐๕	๓,๓๕๗	๒๘	๑,๓๕๓	๑๘	-๒,๐๐๔	-๑,๙๗๔
๒๕๐๖	๔,๐๗๓	๓๒	๑,๘๒๖	๑๘	-๒,๒๔๗	-๓,๑๒๖
๒๕๐๗	๔,๗๐๘	๓๓	๒,๖๒๗	๒๒	-๒,๐๘๑	-๑,๙๑๘
๒๕๐๘	๕,๗๗๕	๓๑	๒,๗๘๐	๑๘	-๒,๙๙๕	-๒,๑๘๒

ที่มา : กองวิชาการ กรมการสนเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ

ตารางที่ ๓
อัตราเปลี่ยนแปลงในการค้าขาเข้าและขาออก
ของไทยกับญี่ปุ่น
 (เทียบปีต่อปี - ร้อยละ)

พ.ศ.	การค้าขาออก	การค้าขาเข้า
๒๕๐๑	- ๑๔	+ ๘
๒๕๐๒	+ ๘๓	+ ๑๘
๒๕๐๓	+ ๗๒	+ ๘
๒๕๐๔	- ๘	+ ๒๐
๒๕๐๕	+ ๘	+ ๑๘
๒๕๐๖	+ ๓๕	+ ๒๑
๒๕๐๗	- ๘๖	+ ๑๕
๒๕๐๘	+ ๑๑	+ ๒

หมายเหตุ + เพิ่มขึ้น - ลดลง

ที่มา : กองวิชาการ กรมการสนเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ

ใน พ.ศ.๒๕๐๔ อันเป็นปีเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ ๑ นั้น มูลค่าสินค้าออก ไค้ลดลงเหลือ ๑,๔๑๐ ล้านบาท เนื่องจาก ข้าว ยาง และข้าวโพค อันเป็นสินค้าสำคัญได้ ลดมูลค่าลง ไปกรณีข้าวและข้าวโพคนั้น เนื่องจากปริมาณส่งออกลดลง แต่กรณียางปริมาณส่งออกได้เพิ่มขึ้น แต่มูลค่าลดลงเป็นส่วนรวมเพราะมูลค่าต่อหน่วยของยางไค้ลดลง เนื่องจากมีการระบายยางออกซำยในตลาดโลกมากขึ้น

หลังจากปี พ.ศ.๒๕๐๔ สินค้าออกสำคัญส่วนมากก็ส่งออกแกฐ์ุ่นมากขึ้น เนื่องจาก ผลผลิตในประเทศเพิ่มขึ้น อันเป็นผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สำหรับข้าวมีปริมาณส่งออก ๖๔.๒, ๑๐๔.๓, ๑๒๔.๒, ๑๕๑.๔ พันตัน ในปี พ.ศ.๒๕๐๕, พ.ศ.๒๕๐๖, พ.ศ.๒๕๐๗ และ พ.ศ.๒๕๐๘ โดยมีมูลค่า ๑๔๔, ๒๑๖, ๒๘๓, ๓๐๓ ล้านบาทตามลำดับ ข้าวโพคไค้ส่งออกมากขึ้นในปริมาณ ๒๒๙.๖, ๔๕๓.๔, ๔๔๔.๘ พันตัน ในปี พ.ศ.๒๕๐๕, พ.ศ.๒๕๐๖ และ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยมีมูลค่า ๒๓๗, ๔๘๖ และ ๑,๐๑๐ ล้านบาทตามลำดับ (รายละเอียดตาม ตารางที่ ๑๓) อย่างไรก็ตาม มูลค่าข้าวโพคส่งออกไค้ลดลงเหลือ ๖๖๒ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เนื่องจากข้าวโพคในปีนี้ไค้ส่งออกโดยมียอดรวมอยู่ในข้าวโพคส่งออกปี พ.ศ.๒๕๐๗ ยำง และเมื่อถึงปี พ.ศ.๒๕๐๘ จำนวนส่งออกและมูลค่าข้าวโพคไปยังฐ์ุ่นก็เข้าระดับเดิมคือ ๘ แสนตันเศษในมูลค่าพันกว่าล้านบาท

กรณียางส่งออกในระยะนี้มีมูลค่าต่างกันในแต่ละปี ทั้งที่ความต่างกันในจำนวนมี น้อยกว่า ทั้งนี้เนื่องจากราคายางธรรมชาติในตลาดโลกตกต่ำลง อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก มีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และที่เคยขายแกฐ์ุ่นมีจำนวนและมูลค่ามากขึ้น เช่น ละหุ่ง ปอ เมล็ดขนุน และปำบ ฯลฯ ดังนั้น โดยส่วนรวมแล้วมูลค่าสินค้าออกของไทยจึงมีระดับสูงขึ้นจาก ๑,๔๑๐ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๔ เป็น ๒,๐๘๐ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๘ และ ๒,๘๖๒ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๘

สำหรับสินค้าซาเขำนั้น ในระยะปี พ.ศ.๒๕๐๘ เป็นต้นมา มูลค่าได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีการสั่งสินค้าประเภททุนและวัตถุดิบเพื่อการอุตสาหกรรมภายใน ประเทศที่กำลังขยายตัว เนื่องจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมของรัฐบาลไทย สินค้าเขำจาก

ญี่ปุ่นที่เป็นมูลเหตุของมูลค่าที่เพิ่มขึ้นโดยส่วนรวมอย่างรวดเร็ว ได้แก่ สินค้าประเภทหุ่
 ไทแก เครื่องจักร เครื่องกลใช้ในการเกษตรและอุตสาหกรรม พลาสติก รถยนต์และส่วน
 ประกอบ ผลิตภัณฑ์ผ้าใยสังเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มจาก ๓๒๔.๓ ล้านบาท ใน พ.ศ.
 ๒๕๐๔ เป็น ๑,๓๖๘.๔ ล้านบาท ใน พ.ศ.๒๕๐๖ และ ๑,๔๘๗.๕ ล้านบาท ใน พ.ศ.๒๕๐๗
 และ ๒,๔๐๖.๗ ใน พ.ศ.๒๕๐๘ นอกจากนี้มูลค่าของสินค้าประเภทสิ่งหัตถกรรมจักจำพวก
 ความรัดดู ซึ่งไต้หวันและจีนต่าง ๆ เหล็กและเหล็กกล้า กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ผลิตภัณฑ์
 ยางและเรือก ฯลฯ ก็ได้มีส่วนสำคัญในการชักจูงให้มูลค่าสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นโดยส่วนรวมสูงขึ้น
 คือ มูลค่าของสินค้าประเภทนี้ไต้หวันได้เพิ่มจาก ๑,๕๕๑.๔ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๔ เป็น ๒,๑๑๗.๗
 ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๖ และ ๒,๔๘๖.๕ ล้านบาท ๓,๒๓๘.๔ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๘ และ
 พ.ศ.๒๕๐๙ สำหรับผลิตภัณฑ์เคมีก็มีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ จาก ๑,๓๗๓.๓ ล้านบาทใน พ.
 ๒๕๐๔ เป็น ๒๘๗.๐ ล้านบาท ๔๓๐.๗ ล้านบาทและ ๖๔๗.๕ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๖,
 พ.ศ.๒๕๐๗ และ พ.ศ.๒๕๐๘ ตามลำดับ (รายละเอียดตามตารางที่ ๔)

ความโน้มเอียงของการเพิ่มขึ้นในมูลค่าของสินค้าขาเข้าในอัตราที่สูงกว่ามูลค่า
 สินค้าขาออกในการค้าของไทยกับญี่ปุ่นนั้นได้คงอยู่เสมอมา ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าประเภท
 อาหารและวัตถุดิบมีอิทธิพลยิ่งใหญ่ต่อการค้าขาออกของไทยนั้นมักเผชิญกับปัญหาขึ้น ๆ ลง ๆ
 ของราคา ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงเสมอ อันเป็นปัญหาเรื้อรอมานานของสินค้าชั้นปฐม รัฐบาล
 จึงพยายามกระจายผลผลิตทางเกษตรกรรมของชาติออกไป เพื่อให้เกิดรายได้มาชดเชยเงิ
 กับ ซึ่งในปัจจุบันนี้ผลิตภัณฑ์หลายชนิดได้มีบทบาทในการค้ากับญี่ปุ่นคือ ข้าวโพค ฝอ มัธสำปะหลัง
 ละหุ่ง เมล็ดถั่วและฝ้าย ข้าวฟ่าง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้สินค้าเหล่านี้จะช่วยเพิ่มมูลค่า
 สินค้าขาออกโดยส่วนรวมในการค้าไทยกับญี่ปุ่นก็ไม่อาจลบลความรุนแรงของการขาดดุลการค้า
 กับญี่ปุ่นได้ ดังนั้น เมื่อพิจารณาดุลการค้ากับแต่ละประเทศ (Bilateral Trade Balance)
 แล้ว การขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกขณะ นับเป็นปัญหานักที่ยังแก้ไขไม่ตกจนทุกวันนี้

๒. โครงสร้างของสินค้าในการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

ก. สินค้าขาเข้าของไทยจากญี่ปุ่น

ไทยเป็นตลาดสินค้าของญี่ปุ่นที่สำคัญแห่งหนึ่งในเอเชีย ปีหนึ่ง ๆ ญี่ปุ่นส่งสินค้ามา จำหน่ายแก่ไทยมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า ๑๐ % ของมูลค่าสินค้าส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียทั้งหมด^๕ สินค้าส่วนใหญ่ที่ญี่ปุ่นส่งมาจำหน่ายแก่ไทย ได้แก่ ยานยนต์ ย่า เผล็ก เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรโรงงาน-เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม พลาสติก ผลิตภัณฑ์โลหะ กระจก และผลิตภัณฑ์กระจก เครื่องจักรกำเนิดกำลัง ผลิตภัณฑ์ยาง ค้ายทอ เชือกและ ผลิตภัณฑ์เชือก ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติสินค้าดังกล่าวมีมูลค่ารวมกันประมาณ ๔๐ % ของมูลค่าสินค้าเข้าทั้งหมดจากญี่ปุ่นในแต่ละปี^๖

^๕ ทรงกรรณ ฉายาคณ "การค้าระหว่างไทย - ญี่ปุ่น ๒๕๐๔" ข่าวสารพาณิชย์ ฉบับเดือน มิถุนายน, ๒๕๐๔, หน้า ๔๖

^๖ เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๗

10-11-1966 1. 2. Total Value of Import from Japan
 2021.781.2 2. Total value of Import

Value of Import from Japan and Total Value
 1957-1966

Section	1957(2500)		1958(2501)		1959(2502)		1960(2503)		1961
	1	2	1	2	1	2	1	2	1
Food	8.2	693.6	17.3	781.1	57.9	812.7	55.3	784.4	46.9
Beverages and Tobacco	0.1	203.4	0.1	197.2	0.1	170.5	0.4	107.8	0.1
Crude minerals, inedible, except fuels	3.3	73.6	2.2	72.6	4.3	70.7	9.0	143.1	19.4
Mineral fuels, lubricants and related materials	12.4	928.1	1.9	901.0	4.5	945.5	4.8	1024.6	23.7
Animal and vegetable oils and fats	0.1	19.1	0.06	24.7	0.4	30.2	0.2	19.7	0.5
Chemicals	36.7	753.8	83.5	757.0	113.7	922.0	127.1	973.6	147.3
Manufactured goods cla- ssified chiefly by material	1010.8	3148.8	734.3	2964.1	1200.4	3116.2	1598.2	3289.1	1551.8
Machinery and transport equipments	389.9	1907.2	299.5	1860.8	466.5	3200.2	513.0	2390.0	244.1
Miscellaneous manufactured articles	1.1	101.0	15.7	168.6	103.8	1111.2	1.1	522.4	105.8
Miscellaneous manufactured articles	9.0	208.6	10.6	208.6	21.6	232.3	16.7	366.7	12.7

2021.781.2

Value of Imports Classified by Section

U.S. Bureau of Economic Analysis

1961 (2504)		1962 (2505)		1963 (2506)		1964 (2507)		1965 (2508)		1966 (2509)	
1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
764.7	24.7	754.9	28.1	811.6	24.4	876	19.4	809.8	27.3	2172.6	
197.2	0.7	146.7	0.1	144.4	0.3	183.2	0.2		0.7	859.3	
206.6	22.1	204.9	28.8	223.8	40.8	282.4	43.5	477.3	25.2	520.7	
007.5	52.4	1223.5	52.0	1220.9	69.8	1458.4	43.7	1364.4	30.5	2302.8	
14.3	0.5	18.0	1.1	17.0	1.6	34.9	1.6	32.7	2.2	26.2	
044.0	189.8	1190.2	287.0	1242.5	345.6	1485.5	430.7	2466	147.5	3448.7	
756.7	1949.3	3872.3	2117.7	4187.6	2347.5	4342.8	2482.9	5397	3239.8	6313.3	
55.4	1074.0	205.9	1369.4	3903.9	1671.7	4520.2	1897.5	5645	2406.7	6909.9	
00.0	127.8	767.7	164.5	688.0	177.4	688.9	207.9		205.8	211.1	
17.6	6.8	391.1	24.9	361.7	15.1	380.7	92.6	46.7	34.7	676.9	

จากตารางที่ ๔ เราอาจจำแนกลำดับความสำคัญของสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นได้
ดังนี้คือ.-

๑. ประเภทสิ่งหัตถกรรมจักจำพวกตามวัตถุ ซึ่งได้แก่ ผ้า ที่สำคัญได้แก่
ผ้าผืนยาว ผ้าทอด้วยเส้นใยเทียมชนิดต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อปริมาณผลิตผ้าในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากการลงทุนของชาวญี่ปุ่นเอง และจากคนไทยทำให้มูลค่าสินค้าเข้าชนิดนี้ลดลง
ไปบ้างในระยะ ๒ - ๓ ปีหลัง

เหล็กและเหล็กกล้า ที่สำคัญได้แก่ แวนเหล็กที่ยังไม่ได้เคลือบ เหล็กเสริมคอนกรีต
ผลิตภัณฑ์โลหะ เช่น ลวดสายไฟฟ้า(ยังไม่หุ้มฉนวน) ลวดหนาม ตะปูสลัก และ
เป็นเกลียว เครื่องมือสำหรับงานมือ มีด ซ้อนซ่อม กุญแจ ลวด เหล็กสำหรับใช้เชื่อม ฯลฯ

ผลิตภัณฑ์ยาง ส่วนใหญ่เป็นยางนอก และยางในบวดยาน มีมูลค่าลดลงในระยะ
หลัง ๆ เพราะไทยมีการควบคุมกำหนดโควตา การนำเข้าเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ

เชือกและผลิตภัณฑ์เชือก ส่วนใหญ่เป็นตาข่ายจับปลา

นอกจากนี้ก็มีกระดาษ ผลิตภัณฑ์กระดาษ ผ้าทอ สินค้าประเภทนี้ในระยะ พ.ศ.
๒๕๐๓ - ๒๕๐๔ มีมูลค่าแยกตามชนิดดังนี้.-

ตารางที่ ๕

มูลค่าสินค้าประเภทสิ่งหัตถกรรมจักจำพวกตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญฯ เข้าจากญี่ปุ่น
พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๔ (มูลค่าล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. ๒๕๐๓	พ.ศ. ๒๕๐๔
ผ้าทอด้วยเส้นใยเทียม	๔๔๖	๔๔๓
ผ้าฝ้าย	๓๘๓	๓๕๐
เหล็กและเหล็กกล้า	๘๔๘	๘๘๘
ผลิตภัณฑ์โลหะ	๑๘๘	๒๘๖
กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	๑๓๑	๑๘๔
ผลิตภัณฑ์ยาง	๑๒๒	๑๑๐
ยางพลา	๕๐	๕๘
ผลิตภัณฑ์เครื่อง	<u>๘๓</u>	<u>๗๓</u>
รวม	<u>๒,๓๕๕</u>	<u>๒,๔๘๒</u>
เทียบกับสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นทั้งหมด	๕๕ %	๕๒ %

ที่มา : กองวิชาการ กรมการขนส่งพิเศษ กระทรวงเศรษฐกิจ

๒. ประเภทเครื่องจักรและบริษัทแล้วเลียงขนส่ง มูลค่าของสินค้าเข้าประเภทนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากระยะดังกล่าวกิจการอุตสาหกรรมและการขนส่งคมนาคมได้ขยายตัวทั่วประเทศ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ และยังคงได้รับการส่งเสริมอุตสาหกรรมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมกิจการ เพื่อการอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งระบุให้ได้รับการยกเว้นภาษีหรือการลดหย่อนภาษีอื่น ๆ แก่สินค้าประเภททุนเพื่อใช้ในกิจกรรมอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการ การลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ด้วยเหตุดังกล่าวสินค้าประเภทนี้จึงได้มีการสั่งเข้ามาเป็นจำนวนมากที่มาจากผู้ป้อนมีจำนวนประมาณ ๓๔ ไร่ ของสินค้าชนิดเดียวกันที่ส่งจากประเทศอื่น สินค้าประเภทนี้ส่วนใหญ่ได้แก่

ยานยนต์เดินบนถนนและส่วนประกอบ ในระยะ ๔ - ๕ ปีหลัง ๆ นี้ผู้ป้อนกลายเป็นประเทศผู้ส่งรถยนต์ จักรยานยนต์ เข้ามาจำหน่ายแก่ไทยสูงกว่าประเทศใด ๆ และสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนมีความสำคัญนำหน้าสินค้าชนิดอื่น ๆ คือประมาณ ๑๗.๕ % ของสินค้าเข้าจากผู้ป้อนมาไทยทั้งหมด ๔

เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์ พัดลม ฯลฯ

เครื่องจักรโรงงานเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เครื่องจักร ก่อเนื้กกำลังรถไฟ รวมรถสินค้า และส่วนประกอบรถไฟ

สินค้าประเภทนี้ในระยะปี พ.ศ. ๒๕๐๗ - พ.ศ. ๒๕๐๘ มีมูลค่าแยกตามชนิดดังนี้ -

๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔

๘ ดาวร พรประภา "ตลาดรถยนต์ในประเทศไทย" ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษเดือนสิงหาคม ๒๕๐๘, หน้า ๒๔๔

ตารางที่ ๑๐

มูลค่าเครื่องจักรกลสำคัญ ๆ ของเขาจากญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘
มูลค่าลานบาท

รายการ	พ.ศ. ๒๕๐๗	พ.ศ. ๒๕๐๘
ยานยนต์และส่วนประกอบ	๗๗๔	๘๕๕
เครื่องใช้ไฟฟ้า	๓๒๔	๔๒๖
เครื่องจักรโรงงานเกษตรและอุตสาหกรรม	๓๔๔	๓๖๕
เครื่องจักรกำเนิดกำลัง	๑๐๗	๑๐๘
รถไฟ	๑๒	๖๔
ยานพาหนะวิ่งบนถนนนอกจากรถยนต์	๔๑	๓๖
อากาศยานและส่วนประกอบ	<u>๖๒</u>	<u>๔</u>
รวม	<u>๑,๖๖๔</u>	<u>๑,๘๕๗</u>
เทียบกับสินค้าเข้าทั้งหมดจากญี่ปุ่น	๓๕ %	๓๔ %

ที่มา : กองวิชาการ กรมการขนส่งทางบก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. ผลิตภัณฑ์เคมี มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากมูลค่า ๓๖.๗ ล้านในปี พ.ศ.๒๕๐๐ เพิ่มเป็น ๑๔๗.๓ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๔ และอีก ๕ ปีต่อมาได้เพิ่มเป็น ๒๔๗.๕ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๙ แสดงวาระยะหลังมีอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสูงกว่าระยะแรก แนวโน้มของมูลค่าสินค้าประเภทนี้เพิ่มขึ้นเนื่องจากการผลิตและปรับปรุงผลิตภัณฑ์พลาสติกเป็นสำคัญ ทำให้สามารถสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมผลิตสิ่งของเครื่องใช้ภายในประเทศที่กำลังขยายตัวสามารถใช้แทนหนังสัตว์ ยางบูโตะ กระจกกระดุม ฯลฯ โดยมีราคาต่ำกว่ามาก นอกจากนี้ความต้องการพลาสติกเพื่อใช้เป็นวัตถุเคลือบไม้แนวโน้มน่าสูงขึ้นด้วย ในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ไทยซื้อผลิตภัณฑ์พลาสติกชนิดยางทอน แห่งจากญี่ปุ่นราว ๔๕ ล้านบาท ทรัพย์สิน พ.ศ.๒๕๐๘ ใกล้เคียงเพิ่มเป็น ๔๔ ล้านบาท และนำเข้าพลาสติกสังเคราะห์ในปี พ.ศ.๒๕๐๗ มีมูลค่า ๑๕ ล้านบาท มาในปี พ.ศ.๒๕๐๘ เพิ่มเป็น ๓๒ ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์เคมีที่สำคัญนอกจากพลาสติกก็มี อินทรีย์และอนินทรีย์เคมี ส่วนใหญ่ได้แก่ สังกะสีนิกเกิล โซเดียมไฮดรอกไซด์ แคลเซียมคอมพอร์เนต อาเซอิกเอซิก เกลือและสารประกอบของอลูมิเนียม ฯลฯ นอกจากนี้ก็มีปุ๋ย ผลิตภัณฑ์เภสัชกรรมและเวชกรรม เครื่องหอม สิ่งปรุงแต่งสำหรับซักล้าง ซึ่งได้แก่ สบู่ ผงซักฟอก

สินค้าประเภทนี้ในระยะปี พ.ศ.๒๕๐๗ - พ.ศ.๒๕๐๘ มีมูลค่าแยกตามชนิดได้ดังนี้.-

ตารางที่ ๑๑

มูลค่าสินค้าวัตถุดิบเคมีนำเข้าจากญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๔
มูลค่าล้านบาท

รายการ	พ.ศ. ๒๕๐๓	พ.ศ. ๒๕๐๔
พลาสติก	๑๓๕	๑๔๓
อินทรีย์และอนินทรีย์เคมี	๖๕	๘๘
ปุ๋ย	๓๒	๖๕
สี	๒๘	๓๓
ยารักษาโรค	๒๓	๓๓
เครื่องหอมและสิ่งปรุงแต่งสำหรับซักล้าง	<u>๒๓</u>	<u>๒๔</u>
รวม	<u>๓๔๕</u>	<u>๔๓๐</u>
เทียบกับสินค้าเข้าทั้งหมดจากญี่ปุ่น	๖ %	๘ %

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการชนบท กระทรวงเศรษฐกิจ

๔. สินค้าเข้าจากญี่ปุ่นประเภทอื่น ๆ ได้แก่สิ่งหัตถกรรมเบ็ดเคสติก น้ำมันเชื้อเพลิงและถลอลัน วัตถุพิษ อาหาร น้ำมัน ไขมันจากสัตว์และพืช ตลอดจนอุตสาหกรรมเบ็ดเคสติก รวมกันรวม ๔ % ของสินค้าทั้งหมดจากญี่ปุ่นในแต่ละปี

การส่งสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นในมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกขณะนี้ยังไม่มีที่ท่าจะลดลงได้ เมื่อพิจารณาถึงชนิด-ของสินค้าที่ส่งเข้ามาแล้ว ส่วนมากเป็นสินค้าที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น สินค้าประเภทหุบ สินค้าเคมีภัณฑ์ และสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค อันเกิดจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ดังนั้นในระหว่างที่ประเทศไทยอยู่ในระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ศ. ๒๕๐๘ และแผนพัฒนาฉบับที่ ๒ ในปัจจุบัน การส่งสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากก็ย่อมจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ฝ่ายส่งเสริมสินค้าออกของญี่ปุ่นเองก็ยังมีวิธีการต่าง ๆ ในการส่งเสริมสินค้าออกอันเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการขอสินค้าญี่ปุ่นในตลาดต่างประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวภาวะตลาดการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นก็ยังคงสภาพของการได้ดุลการค้าทางฝ่ายญี่ปุ่น และการขาดดุลการค้าทางฝ่ายไทย กราบไคที่คุณภาพและราคาของสินค้าญี่ปุ่นยังแข่งขันกับสินค้านิตยภัณฑ์ของประเทศตะวันตก และการผลิตของไทยยังไม่ได้รับการปรับปรุงเพื่อส่งเสริมการส่งออกอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

สำหรับวิธีการส่งเสริมสินค้าออกของฝ่ายญี่ปุ่น ตลอดจนจนสาเหตุนั้น ๆ ที่ทำให้การส่งเข้า--จากญี่ปุ่นอยู่ในระดับสูงนั้น จะได้พิจารณาอีกโดยละเอียดในโอกาสต่อไป

ข. สินค้าออกของไทยไปญี่ปุ่น

การค้าขาออกของไทยมูลค่าประมาณ ๑๘ - ๒๐ % ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดขึ้นอยู่กับตลาดญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับการค้ากับประเทศอื่น ๆ แล้ว นับได้ว่าญี่ปุ่นเป็นตลาดคู่ค้าที่สำคัญของไทยมากที่สุดเป็นอันดับ ๑^{๑๐} การค้าขาออกของไทยไปญี่ปุ่นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ ขึ้นไปผูกพัน

^{๑๐} กระจายละเอียดตารางที่ ๖ และผนวก ๕ ประกอบ

อยู่กับสินค้าข้าวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ครั้นในปีต่อ ๆ มาก็ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ โดยข้าวโพดกลายเป็นสินค้าสำคัญที่สุดของการค้าขาออกของไทยไปญี่ปุ่น รองลงมาได้แก่ ยาง พารา ข้าว ปอ แร่ เหล็ก ละหุ่ง กุ้งสด เมล็ดขนุน เมล็ดฝ้าย ข้าวฟ่าง ไม้ยาสูบ ถากหน้าอ้อย บริโภคไม้ไผ่ สินแร่ต่าง ๆ ฯลฯ

ปริมาณและมูลค่าสินค้าออกโดยส่วนรวมของไทยไปญี่ปุ่นได้มีระดับเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี แม้จะมีอัตราการเพิ่มน้อยกว่าปริมาณและมูลค่าของสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากมีสินค้าส่งออกเป็นที่ต้องการของตลาดญี่ปุ่นมากขึ้น และส่งออกเป็นจำนวนมากขึ้น สินค้าสำคัญที่เป็นเหตุจูงใจให้มูลค่าสินค้าออกโดยส่วนรวมสูงขึ้นนี้ได้แก่ ข้าวโพด ยางพารา ข้าว ปอ และฝ้ายไร้ ที่ผลิตได้ใหม่ในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ผลจากนโยบายเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๐๒ และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ศ. ๒๕๐๘ (ตลอดจนฉบับที่ ๒ ในปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๑๐ - พ.ศ. ๒๕๑๔) ได้ก่อให้เกิดโครงการต่าง ๆ ตามความมุ่งหมายที่จะพัฒนาเกษตรกรรม สินค้าทางเกษตรกรรมมีปริมาณส่งออกมากขึ้น ทั้งชนิดที่เคยส่งออกและที่ยังไม่เคยส่งออก มูลค่าผลิตผลทางเกษตรในประเทศได้เพิ่มจาก ๔.๒ พันล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็น ๓๐.๘ พันล้านบาทใน พ.ศ. ๒๕๐๘^{๑๑} บทบาททางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการระหว่างประเทศของไทยได้เพิ่มขึ้นพร้อม ๆ กับการเพิ่มขึ้นของผลิตผลทางเกษตรกรรมของไทย ปริมาณที่ไทยผลิตได้ในระยะ ๑๐ ปีมานี้ ส่วนใหญ่ส่งไปญี่ปุ่น ดังนั้นในฐานะที่ญี่ปุ่นเป็นตลาดของไทยอันดับ ๑ การพิจารณาถึงปริมาณมูลค่าตลาดจนการติดต่อสัมพันธ์ในการซื้อขายสินค้าออกของไทยจึงน่าสนใจอยู่มาก เพื่อเป็นแนวทางที่จะทราบว่าญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ซื้ออย่างไร และเหตุใดปริมาณสินค้าที่ขายให้แก่ญี่ปุ่นที่เพิ่มขึ้น จึงไม่เพียงพอที่จะช่วยผ่อนคลายภาวะการค้าขาดดุลย์ของไทยกับผู้ญี่ปุ่นได้ก็เท่าที่ควร

^{๑๑} สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ "รายได้ประชาชาติของประเทศไทย" ฉบับ พ.ศ. ๒๕๐๘, หน้า ๓

ปัจจุบันสินค้าสำคัญ ๑๐ อันดับแรกของไทยที่ส่งไปจำหน่ายยังตลาดญี่ปุ่น หรือ ๕๐ % ของสินค้าออกไปยังญี่ปุ่นนั้นได้แก่

ตารางที่ ๑๒

สถิติมูลค่าสินค้าออกสำคัญของไทยไปญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘

(มูลค่าตามบาท)

รายการ	พ.ศ. ๒๕๐๗	พ.ศ. ๒๕๐๘	พ.ศ. ๒๕๐๘
ข้าวโหด	๑,๐๑๐	๖๖๒	๑,๐๓๓
ยางพารา	๗๘๓	๕๓๒	๕๖๘
ข้าว	๒๘๓	๓๐๖	๒๓๗
ปอ	๑๑๓	๒๐๘	๒๑๘
เส้นแร่เหล็ก	๑๘	๑๒๓	๑๒๕
กุ้งสด	๓๘	๕๖	๑๒๑
เมล็ดกะหล่ำ	๖๓	๖๕	๕๗
เมล็ดถั่วและเมล็ดฝ้าย	๕๑	๕๓	๖๗
ข้าวฟ่าง	๕	๕๑	๕๖
ใบชาสุบ	๕๑	๓๓	๓๕
รวม	<u>๒,๓๘๘</u>	<u>๒,๐๗๖</u>	<u>๒,๕๕๖</u>
เทียบกับสินค้าออกไปญี่ปุ่นทั้งหมด	๕๐%	๒๒.๑ %	๘๖%

ที่มา : กรมการสนเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ

๑. ข้าวโพค

ผู้ปลูกมีความต้องการข้าวโพคประมาณปีละกว่า ๓ ล้านตัน ต้องซื้อจากต่างประเทศเกือบหมด โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศไทยนั้น ข้าวโพคเป็นสินค้าส่งออกไปญี่ปุ่นที่สำคัญอันดับ ๑ ประมาณ ๔๐ % ของจำนวนข้าวโพคที่ผลิตได้ในประเทศแต่ละปี ส่งไปขายยังญี่ปุ่นนำเงินตราเข้าประเทศนับพันล้านบาทในแต่ละปี นับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติได้เริ่มนำออกจำหน่ายปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา ระยะแรก ๆ ที่ส่งออกคือปี พ.ศ. ๒๔๙๙ - พ.ศ. ๒๕๐๓ พื้นที่เพาะปลูกได้เพิ่มจาก ๕๑๔.๑ พันไร่ เป็น ๒,๔๖๑ พันไร่ ประมาณที่ผลิตได้จาก ๑๑๔.๗ พันตัน เป็น ๖๐๑ พันตัน ^{๑๒} เนื่องจากเริ่มได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล ชาวไร่รู้จักปลูกข้าวโพคพันธุ์ดีมากขึ้น กลักรเองก็เอาใจใส่ ใน พ.ศ. ๒๔๙๙ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ ๒๒๕ กก. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็น ๖๔๕ กก. นับจากปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมาข้าวโพคก็เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น เมื่อผู้ปลูกเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ มาตรการของการค้าข้าวโพคจึงอยู่ที่ผู้ปลูกโดยสิ้นเชิง

^{๑๒} สมาน โอภาสวงศ์ "สถานการณ์ข้าวโพค" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนสิงหาคม, ๒๕๐๔, หน้า ๕๔๔

ตารางที่ ๑๓

สถิติการส่งข้าวโพกจำหน่ายยังตลาดญี่ปุ่น

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (พัน เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	คิดเป็นอัตราร้อยละของข้าวโพก ที่ส่งออกทั้งหมด
๒๕๐๐	๓๖	๕๐	๕๗
๒๕๐๑	๑๓๐	๑๔๕	๕๐
๒๕๐๒	๑๘๙	๒๐๑	๕๑.๘
๒๕๐๓	๔๕๑	๕๗๔	๕๕.๗
๒๕๐๔	๔๐๕	๕๒๖	๕๑.๔
๒๕๐๕	๒๒๙	๒๓๗	๔๖.๗
๒๕๐๖	๔๕๓	๔๙๖	๖๒.๕
๒๕๐๗	๔๔๕	๑,๐๑๐	๗๗.๔
๒๕๐๘	๕๕๘	๖๖๒	๕๑.๘
๒๕๐๙	๘๓๑	๑,๐๓๒	๕๕.๕

ที่มา : กรมศุลกากร, กระทรวงการคลัง

การผลิตและการค้าข้าวโพคของไทยเพิ่งจะเริ่มไหวตัวไปในทางก้าวหน้าใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ผู้ป้อนซึ่งเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ได้เริ่มซื้อข้าวโพคจากไทยมากขึ้น โดยเพิ่มจาก ๓๖.๓ พันตัน มูลค่า ๔๐ ล้านบาทใน พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็น ๑๒๘.๖ พันตัน มูลค่า ๑๔๕ ล้านบาทใน พ.ศ. ๒๕๐๑ จากนั้นมาผู้ป้อนก็ได้ซื้อข้าวโพคจากไทยมากขึ้นจากปริมาณและมูลค่าดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เพิ่มเป็น ๔๐๕.๔ พันตัน มูลค่า ๔๒๖ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นระยะทางเพียง ๓ ปีเท่านั้น ปริมาณและมูลค่าได้เพิ่มเกือบ ๓ เท่าตัว นับว่ารวดเร็วมาก อย่างไรก็ตาม การค้าข้าวโพคระหว่างไทยกับผู้ป้อนระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๔ ได้ประสบความล้มเหลว ประสบอุปสรรคมากมายในปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จนกระทั่งเกิดการเสียหายอย่างหนักทั้งสองฝ่าย พ่อค้าไทยหลายรายที่ล้มละลายที่เกี่ยว ซึ่งทั้งนี้อาจสรุปถึงเหตุดังกล่าวได้ดังนี้^{๑๓}

๑. การค้าข้าวโพคได้ขยายตัวรวดเร็วมาก พ่อค้าทั้งที่เคยขายข้าวโพคและไม่เคยขายมาก่อนต่างเห็นกำไรจากการค้าสินค้านี้ จึงเข้ามารวมวงการค้าอย่างมากมายเกินความต้องการ

๒. ทั้งฝ่ายผู้ป้อนและไทยที่ทำการค้าข้าวโพคในระยะดังกล่าว ส่วนใหญ่ไม่เคยค้าการค้าข้าวโพคกันมาก่อน ขาดความรู้ความชำนาญในการค้าข้าวโพค ตลอดจนสถานการณ์ผลิตตลาดการค้าข้าวโพคในประเทศไทย และการเก็บรักษาคูณภาพข้าวโพค พิจารณากันแต่เพียงให้เมล็ดข้าวโพคสีสวย ๆ ก็พอแล้ว

๓. บริษัทผู้ป้อนผู้ซื้อข้าวโพครายใหญ่ของไทยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ชำนาญแก่การค้าสินค้าทั่วไปที่ส่งมาประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ แล้วดำเนินการจัดซื้อแทน โดยที่ขาดความชำนาญในการค้าข้าวโพค การดำเนินการจัดซื้อจึงเพ่งเล็งแต่ในเรื่องราคาถูกแต่อย่างเดียว และเสาะหาแต่ผู้ที่จะเสนอขายราคาต่ำที่สุดเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าประเทศไทยผลิตข้าวโพคปีละกี่ตัน ระยะเวลาจะสูงขึ้นหรือลดลงอย่างไร และผู้ส่งออกรายใดเชื่อถือได้เพียงใดหรือไม่ ยิ่งกว่านั้นบางรายยังได้จ่ายเงินบางส่วนล่วงหน้าให้ผู้ขายด้วย

^{๑๓} พจน อิงกนิพนธ์ "การค้าข้าวโพค" ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ เดือนสิงหาคม ๒๕๐๘, หน้า ๑๖

๔. โรงงานผลิตอาหารสัตว์ในญี่ปุ่นเห็นคุณภาพข้าวโพคไทยจึงนิยม ผู้สั่งเข้าก็พยายามศักราคาให้แก่โรงงานแล้วเขามากกว่านซื้อข้าวโพคไทย พอค้าไทยก็ศักราคากันเอง ต่างปิดเป็นความลับว่าใครขายให้พอค้าญี่ปุ่นเท่าใด ผลสุดท้ายปรากฏว่าจำนวนที่พอค้าไทยทำสัญญาขายให้แก่พอค้าญี่ปุ่นมากกว่าจำนวนที่ผลิตได้ในประเทศ ราคาที่ต่ำกว่าราคากรุงเพา ทำให้ผู้ขายไม่สามารถลงมือในราคาที่ตกลงกันได้ พอค้าญี่ปุ่นก็กลัวมีสัญญากับโรงงานผลิตอาหารสัตว์ก็เลยกองมาอ่อนวอนให้พอค้าขายให้ โดยเพิ่มราคาซื้อจากตันละ ๑๖ - ๑๗ ปอนด์ มาเป็น ๒๔ - ๒๕ ปอนด์ เหตุการณ์จึงสงบลง โดยการขาดทุนอย่างย่อยยับทั้งสองฝ่าย จำนวนและมูลค่าลดลงจาก ๔๐๕.๔ พันตัน มูลค่า ๔๖๖ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๔ เหลือ ๒๒๕.๖ พันตัน มูลค่า ๒๓๗ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๕

ด้วยสภาพที่ไม่เป็นระเบียบในการค้าข้าวโพคจึงกล่าว กระทรวงเกษตรการจึงเห็นว่าถ้าไม่เข้ามาจัดระเบียบให้ดีกว่าจะทำให้เสียตลาดผู้ซื้อข้าวโพคที่สำคัญไป กระทรวงเกษตรการร่วมกับสภาหอการค้าไทยจึงได้เจรจากับผู้แทนการค้าข้าวโพคของญี่ปุ่น ซึ่งมีชื่อย่อว่า TMIC.(Thailand Maize Importer Council) ซึ่งได้เดินทางมารวมเจรจาที่กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๕ การเจรจากราวนี้สรุปได้คือ

๑. การเจรจาศึกต่อซื้อขายข้าวโพคเกี่ยวกับปริมาณและราคาแต่ละครั้งนั้น กรมการค้าต่างประเทศในฐานะตัวแทนผู้ส่งออกจะทำการติดต่อโดยตรงกับ TMIC ในฐานะเป็นตัวแทนผู้สั่งเข้าของญี่ปุ่น

๒. กรมการค้าต่างประเทศต้องแจ้งปริมาณข้าวโพคไทยประมาณซึ่งไทยจะสามารถขายให้ญี่ปุ่น ให้ TMIC ทราบล่วงหน้าก่อนกำหนดการส่งมอบ ๓ เดือน ขณะเดียวกัน ต้องแจ้งปริมาณโดยประมาณที่ญี่ปุ่นสามารถซื้อจากไทยให้กรมการค้าต่างประเทศ ทราบล่วงหน้าในระยะเดียวกัน

๓. กรมการค้าต่างประเทศและ TMIC จะต้องทำการยืนยันปริมาณและราคาที่จะทำการซื้อขายกันให้แน่นอนอย่างน้อย ๒ เดือนก่อนกำหนดส่งมอบ

๔. กรมการค้าต่างประเทศและ TMIC จะต้องทำการแลกเปลี่ยนโดยแจ้งให้ทราบซึ่งกันและกันถึงข้อมูลและผู้ส่ง เข้าของผู้ส่งออกทั้งจำนวนโควตาที่ผู้ส่งออกและผู้ส่งเข้าแต่ละรายได้รับ

๕. บรรดาผู้ส่งออกของไทยหรือผู้ส่งเข้าของผู้ที่มีสิทธิจะทำการ เลือกผู้ส่งเข้า และส่งออกแต่ละฝ่ายเพื่อทำสัญญาซื้อขายกันและกัน โดยที่โควตาการส่งออกอาจมีสิทธิโอนกันได้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการเห็นชอบจากกรมการค้าต่างประเทศ เสียก่อน

๖.๘.๖

จากข้อตกลงดังกล่าวเกิดอำนาจการครองที่เท่าเทียมกันทั้งฝ่ายผู้ขายและผู้ซื้อ ฝ่ายสภาหอการค้าไทยได้รับมอบหมายจากทางราชการไทยในการวางมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การค้าข้าวโพดดำเนินไปด้วยดี มีการจัดตั้งสาขาข้าวโพดขึ้น เป็นกลุ่มเพื่อการส่งออกและจัดสรรโควตาระหว่างกันอย่างมีระเบียบ มีการประกันราคาขั้นต่ำในการรับซื้อจากชาวไร่ ทำให้การค้าข้าวโพดกับผู้ส่งออกดำเนินไปโดยราบรื่น ประเทศไทยได้รับประโยชน์มากด้วยปริมาณการส่งออกได้เพิ่มขึ้นถึง ๘๔๓ พันตัน การไม่ค้ำราคาขั้นต่ำทำให้ประเทศไทยมีรายได้ถึง ๘๕๖.๒ ล้านบาทจากการค้าข้าวโพดทั้งหมดกับทุก ๆ ประเทศในปี พ.ศ.๒๕๐๖ ส่วนปริมาณที่ส่งไปผู้ส่งออกได้เพิ่มขึ้นเหนือระดับที่เคยรุ่งเรืองใน พ.ศ.๒๕๐๔ คือ ได้เพิ่มเป็น ๔๕๓.๘ พันตัน มูลค่า ๔๕๖ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๖ และนับจากนั้นมาปริมาณและมูลค่าข้าวโพดส่งไปผู้ส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ได้เพิ่มเป็น ๔๔๘.๕ พันตัน มูลค่า ๑,๐๑๐ ล้านบาท และเป็นปีที่ตลาดข้าวโพดได้ขยายไปยังยุโรปโดยขายได้ถึง ๓๔.๕ พันตัน

อย่างไรก็ตาม แม้การค้าข้าวโพดตามระเบียบใหม่นี้ก็น่าจะดีมาสู่ประเทศไทย ผู้จัดทำก็ยังไม่วายถูกวิจารณ์ไปในทางไม่เป็นมงคลว่า เป็นการจัดระเบียบการค้าที่ไม่เป็นธรรม เพราะเท่ากับนำเอาระบบการค้าผูกขาด (Monopoly) เขามาใช้ทำให้ขัดกับหลักของการค้าเสรี (Free Trade) บาง และหาว่าเป็นการแก้ไขอุปสรรคของการค้าที่ขัดกับหลักวิชาบาง ซึ่งข้ออ้างเหล่านี้ส่วนมากมาจากกลุ่มพ่อค้าที่ไม่เคยทำการค้าข้าวโพดมาก่อน และพ่อค้าที่ได้รับสิทธิในการส่งออกเล็กน้อย จึงพยายามควงประการต่าง ๆ เพื่อทำการการ

ค่าข้าวโพดเป็นไปโดยเสรี และตนเองได้ทำการค้าข้าวโพดมากขึ้น ^{๑๔}

ในที่สุดความพยายามของพ่อค้าเหล่านี้ก็สัมฤทธิ์ผล กระทรวงเศรษฐกิจได้ออกประกาศยกเลิกใช้ระเบียบการค้าข้าวโพด โดยควบคุมให้มีการรวมตัวกันขายนี้ไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ^{๑๕} แต่ยังคงกำหนดเงื่อนไขและกำหนดราคาขั้นต่ำไว้สำหรับการส่งออกข้าวโพดออก

หลังจากการยกเลิกข้อตกลงการค้าข้าวโพดปี พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว ความซบถมน รุนแรงเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง มีการแย่งกันตัดราคา แต่เดิมได้ใช้ราคากลางโลกเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคาขาย ซึ่งในระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม ราคาขายจะอยู่ในระดับตันละ ๒๐ ปอนด์ถึง ๒๐ ปอนด์ ๑๐ ซิลลิง แต่เมื่อยกเลิกข้อตกลงดังกล่าวแล้วผู้ขายยอมขายเพียง ๑๘ ปอนด์หรือ ๑๘ ปอนด์ ๑๐ ซิลลิงก็มี ^{๑๖} ทำให้ราคาข้าวโพดที่ขายได้ราคาต่ำเกินควร แมกรวมการค้าต่างประเทศจะกำหนดราคาขั้นต่ำไว้ ผู้ส่งออกก็หาวิธีหลีกเลี่ยงโดยสัญญาความราคาที่กำหนดไว้ แต่ได้มีการคืนเงินส่วนลด (Rebate) ให้แก่ผู้ซื้อ นอกจากนี้ยังได้มีการทำสัญญาขายข้าวโพดให้แก่ผู้ปลูกเกินปริมาณข้าวโพดที่ผลิตได้ในประเทศ เป็นผลให้แย่งกันซื้อข้าวโพดในประเทศ เมื่อข้าวโพดในประเทศมีราคาสูง ผู้ส่งออกหลายรายก็ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่มีต่อผู้ปลูกได้ บางรายก็ละทิ้งสัญญา กรมการค้าต่างประเทศคงจะช่วยเจรจาขอให้ผู้ปลูกผ่อนปรนขยายเวลาส่งเรือมารับข้าวโพดออกไป

กรมการค้าต่างประเทศไม่อาจปล่อยให้สภาวะการณ์ของการค้าข้าวโพดเป็นเช่นนี้ได้ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ กระทรวงเศรษฐกิจจึงส่งคณะผู้แทนไปผู้ปลูกเพื่อเจรจากับ THIC และได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงการซื้อขายข้าวโพด อยู่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘/๒๕๐๘ กับผู้ปลูกโดยมีสาระสำคัญซึ่งคล้ายคลึงกับข้อตกลงดังกล่าวในปีต่อมาทุก ๆ ปี คือ ได้กำหนดจำนวนข้าวโพดที่ทำการซื้อขายไว้ ๘ แสนตัน มากหรือน้อยได้ ๑๐ % แล้วแต่ผู้ขาย กรมการค้าต่างประเทศ

^{๑๔} บรรรเจิก ชลวิจารย์ "ทำอย่างไรจึงสร้างและรักษาวงศ์ตระกูลของเราให้มั่นคงถาวรตลอดไป" ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ เดือนสิงหาคม, ๒๕๐๘, หน้า ๑๔๔

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๕

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๖

และ TMIC จะเจรจาตกลงปริมาณและราคาข้าวโพคที่จะซื้อขายแต่ละเดือน เมื่อเจรจาตกลงกันแล้วให้สมาชิก TMIC และผู้ส่งข้าวโพคออกของไทยที่จดทะเบียนไว้กับกระทรวงเศรษฐกิจการค้าขอทำสัญญาซื้อขายกันเองตามราคาและภายในปริมาณที่กรมการค้าต่างประเทศและ TMIC ใดตกลงกันได้

จากนั้นการส่งข้าวโพคออกก็เริ่มทยอยขึ้นบ้าง จำนวนข้าวโพคส่งออกไปญี่ปุ่นในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มีปริมาณ ๕๕๙.๙ พันตัน มูลค่า ๖๖๙ ล้านบาท การที่มูลค่าและปริมาณลดลงก็เนื่องจากข้าวโพคที่ทำสัญญาส่งมอบในปีนี้ได้จัดส่งล่วงหน้ารวมกับยอดของปี พ.ศ. ๒๕๐๓ แล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ปริมาณส่งออกก็ได้อยู่ในระดับเดิมคือ ๕๓๐.๙ พันตัน มูลค่า ๑,๐๓๒ ล้านบาท

ระบบการซื้อขายข้าวโพคโดยการเจรจาตกลงกันระหว่างกรมการค้าต่างประเทศกับ JFTA ^{๑๓} (ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ กรมการค้าต่างประเทศได้มอบหน้าที่การเซ็นสัญญาให้แก่สภาหอการค้าไทย โดยกรมการค้าต่างประเทศยังคงให้ความสะดวกช่วยเหลือตลอดจนหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่) นั้น ได้ทำให้การค้าข้าวโพคเริ่มทยอยขึ้น จัดการแย่งกันขายส่งไปมา

อย่างไรก็ตาม ก็มีใ้ทำให้ปัญหาในการค้าข้าวโพคหมดไป กล่าวคือ เกิดปัญหาการขาดคุณภาพข้าวโพคตามความต้องการของตลาดญี่ปุ่นขึ้นแทน ทำให้ราคาข้าวโพคไทยอยู่ในระดับต่ำและจำนวนพ่อค้าขายข้าวโพคไทยแก่ญี่ปุ่นที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงเศรษฐกิจเพื่อขอโควตาขายข้าวโพค ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ นี้มีถึง ๑๑๒ ราย ^{๑๔} ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักฉวยโอกาส มีทุนเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การจะเป็นพ่อค้าขายข้าวโพคที่แท้จริง ถ้าปีใดโคเชกก็ได้รับโควตาสินค้าก็เอาไปขายต่อแก่พ่อค้าข้าวโพคอื่น หรือจะดำเนินการก็ต่อเมื่อมีกำไรที่เท่านั้นและพยายามทุกวิถีทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง พ่อค้าเหล่านี้เองที่ก่อความอลเวง

^{๑๓} Thailand Maize Importer Council ได้สลายตัวลงในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ และได้จัดตั้งกลุ่มผู้ส่งออกญี่ปุ่นขึ้นใหม่เรียกว่า The Japanese Feed Trade Association ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เคยเป็นสมาชิกของ TMIC มาก่อน

^{๑๔} สมปอง นันทาภิวัฒน์ "การค้าขายข้าวโพคกับญี่ปุ่น" ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ เดือนสิงหาคม ๒๕๐๘, หน้า ๒๔๔

ในวงการค้าข้าวโพคกับญี่ปุ่นในปัจจุบันทำให้ประเทศเสียชื่อเสียง เช่น การส่งข้าวโพคที่มี
ความชื้นสูง หรือคุณภาพไม่ถึงขั้นความมาตรฐานของกระทรวงเกษตรกรรม เป็นต้น

หนทางที่จะผ่อนคลายปัญหานี้ก็คือกระทรวงเกษตรกรรมควรหามาตรการในการ
กำหนดคุณลักษณะของผู้ยื่นขอลงทะเบียน เพื่อรับส่วนแบ่งโควตาการค้าข้าวโพคกับญี่ปุ่นให้รัดกุม
ขึ้น หรือถ้าตรวจพบว่าพ่อค้าที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนรายใดได้โควตาส่งออกแต่ไม่ได้ออกด้วย
ตนเองเลย หรือผู้ส่งออกรายใดดำเนินการค้าไม่สุจริต เช่น ลอบส่งสินค้าข้าวโพคที่ไม่ได้
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ฯลฯ ทำให้เสียชื่อเสียงสินค้าไทยและผู้ส่งออกโดยส่วนรวมก็ควรจัดซื้อ
ออกในฤดูหน้า อาจเป็นการชั่วคราวหรือตลอดไป ไม่ควรยอมฟังเสียงพ่อค้าเล็ก ๆ มากเกิน
ไป เพราะเรื่องนี้เกี่ยวกับชื่อเสียงของประเทศชาติและการรักษาตลาดผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม
ที่สำคัญของชาติ การจำกัดจำนวนพ่อค้าข้าวโพคที่เหมาะสม จะทำให้พ่อค้าข้าวโพคที่ทำการค้า
จริง ๆ และรักษาชื่อเสียงจะคงอยู่มากกว่าพ่อค้าที่เอาแต่หาโอกาสและกำไร การจำกัดสรร
โควตาจะสะดวกขึ้นไม่ยุ่งยากที่จะต้องพิจารณาผู้ส่งออกข้าวโพคออกในจำนวนมากเกินไป โดย
ที่บางรายไม่มีความเหมาะสมกับประการต่าง ๆ เช่น ไม่มีหลักฐานแสดงความสามารถที่จะ
มีข้าวโพคตามจำนวนที่ตนได้รับโควตาหรือจำนวนไม่พอ เป็นต้น แม้ปัญหานี้จะแก้ไขด้วยความ
ล่าช้า แต่การไม่เริ่มเสียแค่นี้ก็เป็นต้นเหตุของการเสียดุลการค้าข้าวโพคไทยในญี่ปุ่นที่กำลัง
มีโอกาขยายตัว เนื่องจากความต้องการข้าวโพคเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น
ขณะที่การผลิตข้าวโพคในประเทศญี่ปุ่นมีเพียง ๒ ฐ.^{๑๕} ของจำนวนความต้องการทั้งหมดใน
ปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาค้าข้าวโพคส่งออกตลอดจนส่งเสริมคุณภาพจึงควรได้รับความสนใจโดย
ทั่วไปทั้งฝ่ายทางการและพ่อค้าข้าวโพคไทย นอกจากนี้ข้อยุ่งยากที่เกิดขึ้นตลอดมาย่อมถือได้
ว่าเป็นบทเรียนอันมีค่าแห่งสำหรับประเทศไทยในการที่จะไว้วางใจประกอบความรู้อ ความคิดแก้ไข
การทำความตกลงกับญี่ปุ่นในครั้งต่อไปโดยราบรื่นเป็นผลดี เพื่อให้การค้าข้าวโพคเป็นไปโดย
ราบรื่นเป็นผลดีทั้งสองฝ่าย ขณะเดียวกันเราก็ควรเร่งส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตอาหารเลี้ยง
สัตว์ โดยใช้ข้าวโพคเป็นวัตถุดิบอย่างจริงจังจึงให้ประสานกับโครงการพัฒนาปศุสัตว์ด้วย

^{๑๕} สมาน, หน้า ๕๔๔

๒. ปอฝอก

ปัจจุบันปอฝอกก็ได้กลายเป็นสินค้าที่มีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ และมีแนวโน้มไปในทางที่จะทวีความสำคัญยิ่ง ๆ ขึ้น ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นปีแรกที่มีการส่งปอฝอกออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ ปริมาณส่งออกมีเพียง ๕๕๕ เมตริกตัน มูลค่า ๑.๓ ล้านบาท ต่อจากนั้นในระยะระยะเวลาเพียง ๕ ปีใน พ.ศ. ๒๕๐๘ ปริมาณปอฝอกตามมาตรฐานที่ส่งไปต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีปริมาณถึง ๓๒๒.๒ พันตัน มูลค่า ๑,๑๒๑ ล้านบาท นอกจากนี้ก็ยังมีโคนแข็งหรือที่เรียกว่าหัวปอและปอถุงซึ่งเป็นพลอยได้จากการคัดจัดชั้นปอตามมาตรฐานที่ส่งไปต่างประเทศรวมทั้งประมาณ ๖๐ พันตัน มูลค่าประมาณ ๑๕๐ ล้านบาท รวมมูลค่าปอฝอกส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ประมาณ ๑,๒๗๑ ล้านบาท นับว่ามีมูลค่าสูงเป็นอันดับสามของสินค้าออกทั้งหมดในปีนี้ คือ รองจากข้าวและยางพาราตามลำดับ ^{๒๐}

การปลูกปอในประเทศไทยได้ขยายตัวเรื่อยมา ในปัจจุบันผลิตปอได้ประมาณ ๔ - ๕ แสนตัน แต่ความต้องการภายในประเทศสำหรับโรงงานผลิตกระดาษ ๕ โรง ในปัจจุบันมีปริมาณรวมกันปีหนึ่ง ๆ เพียง ๖ หมื่นตันหรือเพียงประมาณ ๑๓ % ของปริมาณปอฝอกที่ผลิตได้ในประเทศ ส่วนที่เหลือ ๘๗ % หรือประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ ตันจะต้องส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ^{๒๑} ซึ่งหมายความว่าปอฝอกที่เราผลิตได้ส่วนใหญ่ต้องพึ่งตลาดต่างประเทศ หากตลาดต่างประเทศรับซื้อปอฝอกน้อยลงหรือราคาปอฝอกตกต่ำมาก ย่อมเกิดการแน่นอนเหลือเกินที่ชาวไร่ปอซึ่งเป็นชาวภาคอีสาน เป็นส่วนใหญ่ต้องได้รับความกระทบกระเทือนอย่างแรง

^{๒๐} สำนักงานมาตรฐานสินค้า "เรื่องของปอฝอก" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๑๐, หน้า ๔๓

^{๒๑} สำนักงานมาตรฐานสินค้า "ปอฝอกกับความสำคัญของคุณภาพ" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๐, หน้า ๕๔

ตลาดผู้ปลูกไค้กลายเป็นผู้ขายใหญ่ที่สุดของปอไทยในระยะ ๒ - ๓ ปีมานี้
การกำปอไทยกับผู้ปลูกไค้เพิ่มปริมาณจาก ๓๐.๓ พันตัน มูลค่า ๔๙ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๖
เป็น ๖๐.๘ พันตัน มูลค่า ๒๐๘ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ปัจจุบันผู้ปลูกปอไทยไปใช้ใน
ปีหนึ่ง ๆ ๓ - ๔ หมื่นตัน ^{๒๒} นับเป็นลูกค้ารายใหญ่และสำคัญที่สุดทางคานเอเซีย

ตารางที่ ๑๔

สถิติการส่งปอจำหน่ายบังตลาดผู้ปลูก

ปี พ.ศ.	ปริมาณ พัน เมตริกตัน	มูลค่า ล้านบาท
๒๕๐๐	๓.๓	๑๑
๒๕๐๑	๓.๓	๕
๒๕๐๒	๕.๒	๑๓
๒๕๐๓	๑๓.๕	๔๕
๒๕๐๔	๒๔.๗	๑๓๑
๒๕๐๕	๓๕.๖	๔๔
๒๕๐๖	๓๐.๓	๔๕
๒๕๐๗	๓๔.๖	๑๑๓
๒๕๐๘	๖๐.๘	๒๐๘
๒๕๐๙	๖๖.๒	๒๑๔

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

^{๒๒} ข่าวพาณิชย์ ฉบับวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๑๑, หน้า ๑

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการปอของผู้ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการผลิตกระสอบของผู้ปั่นได้เปลี่ยนจากการใช้ร่างจ้าวมาใช้ปอทั้งหมด ใช้ในการผลิตผ้าบางชนิด ทำได้สายเงเมื่อเวลา มากขึ้น ประกอบกับผลผลิตปอของไทยได้เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ (อันเป็นปีที่เกิดการฉีษหาหินเคียว-ปากีสถานกู่กาปอที่สำคัญระหว่างกัน ทำให้หินเคียวหันมาซื้อปอของไทยในจำนวนมากและไม่คิดที่ถักทำให้ราคาดี ชาวไร่จึงหันมาปลูกปอกันมากขึ้น) แล้ว น่าจะเป็นไปได้ว่าปอไทยมีปริมาณเพียงพอและขายให้แก่ตลาดผู้ปั่นเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าอย่างมาก แต่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น เนื่องจากการค้าปอจะมีแนวโน้มต่ำลงหรือสูงขึ้นในปริมาณและมูลค่านั้นมีได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวเพียงอย่างเดียว แต่หากยังขึ้นอยู่กับสภาวะทั่วไปที่เกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ ความต้องการของตลาดต่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นต้นมา มีแนวโน้มที่จะซื้อปอที่มีคุณภาพอยู่ในชั้น ๑/ และชั้น ๒ ส่วนปอชั้น ๓ ที่มีคุณภาพต่ำจึงเป็นปอชนิดที่ไทยผลิตได้เป็นส่วนใหญ่นั้นมีความต้องการในตลาดต่างประเทศน้อยและราคาต่ำ ดังนั้นในสภาวะปัจจุบันสิ่งที่สำคัญที่สุดในการกำหนดจำนวนปอที่อาจขายในตลาดโลกได้และราคาสูงคือคุณภาพของปอ

จากการ เข้าร่วมประชุมกับสมาคมปอผู้ปั่นของหัวหน้าสำนักงานมาตรฐานสินค้า กระทรวงเศรษฐกิจ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้พบอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการค้าปอไทยกับผู้ปั่นตามที่ฝ่ายผู้ปั่นชี้แจงมาคือ การมีคุณภาพต่ำของปอไทย ทำให้ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดรับซื้อของผู้ปั่น เช่น การคัดปอไม่สม่ำเสมอ โดยนำปอต่างชนิดเข้ามาปนกัน ปอบางรายยังลบกปรกมีโคลนคมหรือฝุ่นคุดกเกล็ดกันอยู่มาก เกิดความยุ่งยากให้แก่ผู้ใช้ปอชาวผู้ปั่น เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการคัดปอก่อนเข้าโรงงาน นอกจากนี้พอลางรายยังจัดสิ่ง ๒๐ ที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่ตกลงซื้อขายกันไว้ เป็นต้น

ในเรื่องมาตรฐานปอเหล่านั้น กระทรวงเศรษฐกิจได้กำหนดให้ปอส่งออกเป็นสินค้ามาตรฐาน และกำหนดมาตรฐานไว้ดังนี้คือ ให้แบ่งปอส่งออกออกเป็น ๔ ชั้น แต่ละชั้นมีมาตรฐานดังนี้ ๒๓

๒๓ สำนักงานมาตรฐานสินค้า "ปอพอกกับ...", หน้า ๕๗ - ๕๘

ชั้นเลิศ ต้องยาวไม่ต่ำกว่า ๑.๕๐ เมตร ถ้ามีวัตถุอื่นปนต้องไม่เกิน ๒ % สีต้อง
ขาวมาก ต้องมีความนุ่มมาก จะมีโคนแข็งหรือปลายแข็งไม่ได้เลย

ชั้นหนึ่ง ต้องยาวไม่ต่ำกว่า ๑.๐๐ เมตร ถ้ามีวัตถุอื่นเจือปนต้องไม่เกิน ๓ %
สีขาวปานกลาง มีความนุ่มค่อนข้างมาก จะมีโคนแข็ง หรือปลายแข็งไม่ได้เลย

ชั้นสอง ต้องยาวไม่ต่ำกว่า ๑.๐๐ เมตร ถ้ามีวัตถุอื่นปนต้องไม่เกิน ๔ % สีขาว
คล้ำ มีความนุ่มค่อนข้างน้อย มีโคนแข็งได้ไม่เกิน ๑๐ ซม. ส่วนปลายแข็งมีไม่ได้เลย

ชั้นสาม ต้องยาวไม่ต่ำกว่า ๙๕ ซม. ถ้ามีวัตถุอื่นปนต้องไม่เกิน ๕ % สีคล้ำ
มีความนุ่มน้อย จะมีโคนแข็งและปลายแข็งก็ได้

นอกจากนี้ทุกชั้นจะต้องมีความเหนียวดีไม่เปื่อยหรือขาดง่าย และมีความชื้นไม่เกิน
๑๔ % ขนาดของมัดปอฝอกกว้าง ๔๔ ซม. และยาว ๑๒๐ ซม. ทั้งสองด้านหากจะขาดหรือ
เกินต้องไม่เกินคืบละ ๓ ซม. น้ำหนักของมัดปอฝอกรวมทั้งน้ำหนักของ เชือกที่ผูกมัดด้วย มัด
หนึ่งต้องมีน้ำหนัก ๑๔๐ กิโลกรัม หากจะขาดหรือเกินต้องไม่เกิน ๕ กิโลกรัม

โดยที่ปอฝอกที่ไทยผลิตได้เป็นปอฝอกที่มีคุณภาพต่ำเป็นส่วนใหญ่ ก็ประมาณ ๖๕ %
ของปอฝอกที่ผลิตได้ทั้งหมด และเมื่อปรากฏว่าเราต้องพึ่งตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่น เป็น
สำคัญ ซึ่งตลาดญี่ปุ่นก็มักซื้อแรงและต่อว่ามาบ่อย ๆ ในเรื่องการค้อยคุณภาพของปอฝอกไทย ใน
ขณะที่ปอฝอกที่ผลิตได้มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกที ด้วยสภาพกึ่งกลางของปอฝอก ความจำเป็นในการ
ปรับปรุงคุณภาพปอฝอกเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการค้าสินค้าชนิดนี้กับญี่ปุ่น หากปอไทยยังคงค้อย
คุณภาพขายได้น้อยและราคาต่ำในตลาดญี่ปุ่น ชาวไร่ปอก็จะประสบความเดือดร้อนอย่างไม่เป็น
ปัญหา และเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อเกษตรกรขยายผลผลิตปอฝอก อันมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในขณะนี้ ทั้ง
ในด้านการภายในและภายนอก

การปรับปรุงแก้ไขปัญหาคือคุณภาพปอฝอก ควรกระทำควบคู่ไปหลาย ๆ ด้านคือ

๑. สมาคมปอไทยควรร่วมมือกับกระทรวงเศรษฐกิจแก้ไขข้อบกพร่องในการส่งออก
ออก เช่น การผลิตเลี้ยงหรือการคัดเลือกปอฝอกต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดออกนอกประเทศ

ซึ่งเป็นซอมนทรวงที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งแก่การส่งออกนอกประเทศในโอกาสต่อไป

๓. ภาวะเหลือจืดแห้งน้ำฝอกปอให้เหมาะสมและเพียงพอ

๔. ชาวไร่ปอควรได้รับคำแนะนำจากทางการให้ผลิตปอชนิดคุณภาพดี และควรถวายไปทีที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นประโยชน์ในการผลิตปอฝอกที่ดี ตลอดจนการชักจูงให้ชาวไร่ปอมีความสนใจในคุณภาพปอฝอกมากยิ่งขึ้น เช่น ครอบรูวาทองฝอกปอให้สะอาดและอ่อนนุ่มตลอดทั้งเมื่อฝอกแล้วของตากให้แห้งสนิทสะดวกแก่การค้ำจັນของปอฝอก เป็นต้น

๕. โรงงานปอนั้น เมื่อรับซื้อปอฝอกจากชาวไร่มากก็จัดจันและจัดห้ามก็จะต้องมีความเอาใจใส่ในการค้ำจันปอฝอกให้ถูกต้องตามมาตรฐานที่ทางการกำหนดอย่างสม่ำเสมอ

โดยทั่วไปนั้น ปอฝอกที่มีคุณภาพดีจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญรวม ๖ ประการ

๑. ความอ่อนนุ่มของเส้นใยปอ

๒. ความเหนียว

๓. ความสะอาด

๔. ความแห้ง

๕. ความยาว

๖. สีขาว

เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะช่วยรักษามาตรฐานต่างประเทศสำหรับปอฝอกของไทยให้มั่นคงนั้นมีประการ เดียวคือ ต้องมีมาตรฐานแน่นอนและสม่ำเสมอ ดังนั้น หากปัญหาการขาดคุณภาพของปอไทยลดลงหรือหมดไปก็ ย่อมเป็นที่แน่ใจได้ว่าปอไทยจะเป็นที่ต้องการของตลาดญี่ปุ่นและไต้หวันมากขึ้น เนื่องจากได้กล่าวแล้วว่าความต้องการปอฝอกในตลาดญี่ปุ่นได้เพิ่มปริมาณขึ้นทุกขณะในอัตรา ๕ % - ๖ % ต่อปี ^{๒๔} ระยะห่างจากไทยก็น้อยกว่าคู่แข่งปอฝอกอื่น เช่น อินเดียหรือปากีสถาน เมื่อเราสามารถขยายและรักษาตลาดแห่งนี้ไว้ได้ การเพาะปลูกก็จะเป็นอาชีพที่มั่นคงและสำคัญของคนไทยโดยเฉพาะภาคอีสานได้ตลอดไป การเพิ่มรายได้จากอาชีพการค้าปอของชาวภาคอีสานนั้น นอกจากจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาค่าเงินบาท

เศรษฐกิจสังคม ตลอดจนการเมืองของภูมิภาคนี้อันเป็นผลในระดับชาติแล้ว การมีฐานะเป็น
สินค้าสำคัญอันดับ ๔ ในการค้าไทยกับญี่ปุ่น ยังจะเป็นกำลังส่วนหนึ่งในการลดความรุนแรง
ของปัญหาการขาดดุลการค้าที่ไทยมีต่อญี่ปุ่นได้ การเข้าร่วมประชุมของผู้แทนเศรษฐกิจไทย
กับสมาคมพ่อค้าญี่ปุ่นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งเป็นการได้รู้ถึงความต้องการของแต่ละ
ละชนิด แต่ละคุณภาพของตลาดญี่ปุ่นว่ามีอย่างไรนั้น จะเป็นหนทางส่งเสริมการผลิตต่อไปในระยะ
ใดถูกทางอีกด้วย

๓. ข้าวฟ่าง

ข้าวฟ่างเป็นสินค้าเกษตรกรรมของไทยอีกชนิดหนึ่งที่มีญี่ปุ่นเป็นตลาดสำคัญ การ
ส่งเสริมสินค้าข้าวฟ่างได้เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยการร่วมมือของกรมการค้าต่างประเทศ
และกรมกสิกรรมโดยถือโอกาสนำตัวอย่างข้าวฟ่างของไทยเสนอต่อที่ประชุม การเจรจาข้าว
โพดระหว่างประเทศในปีนั้น คณะผู้แทนฯ ของญี่ปุ่นได้รับไปวิเคราะห์ ต่อมาฝ่ายญี่ปุ่นก็ยืนยัน
ว่าพร้อมที่จะรับซื้อ ข้าวฟ่างจึงเริ่มส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยมีตลาดญี่ปุ่นเป็นผู้ซื้อสำคัญ
ที่จะให้ชาวไร่ได้รับความมั่นใจว่าเมื่อปลูกข้าวฟ่างได้ผลแล้วจะมีตลาดรับซื้อ กรมการค้า
ต่างประเทศโดยความร่วมมือของหอการค้าบางรายจึงได้แจ้งกรมกสิกรรมว่าหอการค้ารับรองจะซื้อข้าวฟ่าง
โดยไม่จำกัดจำนวนในราคาส่งถึง - สถานที่เก็บของพ่อค้าในกรุงเทพฯ ในราคาไม่ต่ำกว่า
กิโลกรัมละ ๔๐ สตางค์ ^{๒๕}

จากนั้นการส่งข้าวฟ่างไปขายยังตลาดญี่ปุ่นก็เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มีปริมาณ
๖๖๐ ตัน มูลค่า ๔ แสนบาทเศษ การส่งออกทั้งหมดในการค้าต่างประเทศของไทยก็ได้เริ่ม
จากปริมาณ ๑.๕ พันตัน มูลค่า ๑.๔ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็น ๑๓.๔ พันตันมูลค่า ๑๓.๓
ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ และ ๑๐๓.๔ พันตันมูลค่า ๑๑๔ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ปัจจุบัน
จำนวนที่ผลิตได้ในแต่ละปีซึ่งมีประมาณ ๔๐,๐๐๐ ตันนั้น ๔๐ % ^{๒๖} ได้ส่งไปขายยังตลาดญี่ปุ่น

^{๒๕} กรมการค้าต่างประเทศ "การส่งข้าวฟ่างออก" ชาวพานิชย์ ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๙
หน้า ๖๔

^{๒๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๔

ตารางที่ ๑๕
การส่งชาวฟ้างออกนอกของไทย

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (พันตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๐๒	๐.๒	๑.๖
๒๕๐๓	๑.๕	๑.๔
๒๕๐๔	๐.๘	๒.๒
๒๕๐๕	๐.๗	๒.๐
๒๕๐๖	๐.๘	๒.๒
๒๕๐๗	๑๓.๔	๑๓.๓
๒๕๐๘	๕๔.๗	๖๑.๕

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ

ใน พ.ศ. ๒๕๐๘ คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ส่งคณะผู้แทนการค้าไปเจรจาทำข้อตกลงซื้อขายข้าวโพดกับญี่ปุ่น คณะผู้แทนการค้าจึงได้ถือโอกาสนี้เจรจากับบริษัทผู้รับซื้อข้าวฟ่างรายใหญ่ของญี่ปุ่น ซึ่งได้รวมกันจัดตั้งสมาคมผู้ส่งซื้อข้าวฟ่างไทย (Thai Sorghum Importers Association) มีชื่อย่อว่า TSIA ได้เสนอขอทำความตกลงซื้อข้าวฟ่างกับประเทศไทยโดยไม่จำกัดจำนวน สำหรับราคาให้ต่ำกว่าราคาข้าวฟ่างอเมริกันเป็นหลัก ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่าฝ่ายเราต้องไม่อนุญาตให้มีการส่งข้าวฟ่างไทยไปขายให้แก่พ่อค้าอื่นในบริเวณ เวียดนามและมาจิกของสมาคมนี้เท่านั้น สัญญาความตกลงซื้อขายข้าวฟ่างไทยกับญี่ปุ่นมีระยะเวลากำหนดไว้ ๕ ปี ตั้งแต่ฤดูข้าวฟ่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘/๒๕๑๐ เป็นต้นมา จึงทำให้ปริมาณส่งข้าวฟ่างออกและมูลค่าเพิ่มขึ้นมาก

ข้อตกลงระหว่างสมาคมผู้ส่งซื้อข้าวฟ่างไทย (TSIA) กับกรมการค้าต่างประเทศ มีสาระสำคัญดังนี้คือ .- ๒๗

๑. ตกลงจะซื้อข้าวฟ่างที่เหลือของไทยทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นชนิดขาวหรือชนิดเหลือง
๒. ราคาที่ซื้อขายให้ต่ำกว่าราคาข้าวฟ่างอเมริกันชนิดเหลืองชั้น ๒ เป็นหลัก หลักเกณฑ์ของการคำนวณจะกำหนดขึ้นทุก ๆ ปีโดยความตกลงยินยอมของทั้งสองฝ่าย
๓. ฝ่ายไทยมีสิทธิที่จะเสนอขายข้าวฟ่างในราคา ซี. แอนด์. เอฟ. ร้อยละ ๔๐ ของจำนวนข้าวฟ่างที่จะซื้อขายกัน
๔. กรมการค้าต่างประเทศและ TSIA จะเป็นผู้เจรจาเกี่ยวกับราคาและปริมาณข้าวฟ่างที่จะซื้อขายเป็นงวด ๆ ให้เสร็จก่อนเริ่มกำหนดส่งมอบอย่างน้อย ๔๕ วันภายหลังจากความตกลงกันแล้ว ต้องทำสัญญาซื้อขายให้เสร็จภายใน ๑๐ วัน สมาชิกของ TSIA แต่ละคนจะเป็นผู้ทำสัญญากับกรมการค้าต่างประเทศหรือผู้ส่งข้าวฟ่างออกที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในกรณี

๒๗ ไตรรงค์ ปริวารัตน์ "ข้าวฟ่าง" ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายฉบับ เดือนกันยายน ๒๕๐๘, หน้า ๔๑

หลังนี้กรมการค้าต่างประเทศจะกำหนดจำนวนที่ผู้ส่งชาวต่างชาติจะทำได้

๕. กรมการค้าต่างประเทศจะอนุญาตให้ผู้ส่งออกชาวต่างชาติผู้ยื่นแค่เฉพาะ
ที่ทำการซื้อขายตามข้อตกลงนี้เท่านั้น

๖. กรมการค้าต่างประเทศกับ TSIA ตลอดจนจะร่วมมือกันในการเพิ่มผลผลิตและ
ปรับปรุงคุณภาพชาวต่างชาติ ฝ่ายผู้รับที่จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในเรื่องนี้

๗. ข้อตกลงนี้จะใช้สำหรับฤดูกาลชาวต่างชาติปี พ.ศ. ๒๕๐๘/๒๕๑๐ ซึ่งเริ่มจากเดือน
กรกฎาคมถึงมิถุนายนเป็นต้นไป สัญญานี้มีกำหนดระยะเวลา ๕ ปี อย่างไรก็ตาม ฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะบอกเลิกข้อตกลงนี้ได้ โดยแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่าง
น้อย ๑๘๐ วัน การเลิกข้อตกลงจะมีผลสำหรับชาวต่างชาติในฤดูกาลต่อไป

การกำหนดคุณภาพชาวต่างชาติที่จะส่งมอบมีดังนี้ .- ๒๔

- ๑. มีความชื้นไม่เกิน ๑๑.๐ %
- ๒. เมล็ดเสียไม่เกิน ๕.๐ %
- ๓. เมล็ดหักไม่เกิน ๖.๕ %
- ๔. เมล็ดมีเปลือกติดไม่เกิน ๓.๐ %
- ๕. วัตถุอื่นเจือปนไม่เกิน ๑.๕ %

ทั้งนี้ ต้องไม่มีเมล็ดระหุง วัตถุที่เป็นพิษอื่น ๆ ปนอยู่

แม้สัญญาดังกล่าวจะทำให้ปริมาณชาวต่างชาติส่งออกยังผู้รับมีจำนวนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.
๒๕๐๘ แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ปริมาณชาวต่างชาติส่งออกไปยังผู้รับใน
ค่าลงเหลือ ๘๘.๕ พันตัน หรือลดลง ๑๖ % ของที่เสนอส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ และกล่าว
การส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ นี้จะนับค่าลงอีก ๒๔ ล่าเหตุสำคัญที่สุดของการมีปริมาณส่ง

๒๔ กรมการค้าต่างประเทศ "การส่งชาวต่างชาติ" ชาวพาณิชย์ ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๗
หน้า ๖๖

๒๕ วิจัย ทั้งครั้งจิตต์ "สถานการณ์ผลผลิตทางเกษตร" ชาวพาณิชย์ ฉบับวันที่ ๒๑ มิถุนายน
๒๕๑๑, หน้า ๕

ชาวต่างประเทศที่ถือ ปัญหาการค้ายกคุณภาพของชาวต่างประเทศ การส่งมอบชาวต่างประเทศคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลง จากการชี้แจงของหอการค้าผู้รับซื้อชาวต่างประเทศว่า ชาวต่างประเทศมีความขึ้นสูง ในระยะหลัง ๆ มีลิมเข้าปนไปกับชาวต่างประเทศมาก ซึ่งความกฎหมายป้องกันโรคพิษของญี่ปุ่นห้ามนำดินหรือพืชที่ติดโรคเข้าประเทศ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคทางด้านความนิยมผลิตชาวต่างประเทศของชาวไร่ กล่าวคือ จากผลการสำรวจการผลิตชาวต่างประเทศของกรมการค้าต่างประเทศโดยความร่วมมือของสภาหอการค้าและสมาคมพ่อค้าชาวโพคและพืชไร่เอกชนนอก ทั่วด้วยสถิติกรมจัดไว้ในแหล่งที่มีการผลิตชาวต่างประเทศส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดภาคกลาง ปรากฏว่าเนื้อที่เพาะปลูกชาวต่างประเทศลดลงประมาณ ๕๐ %^{๓๐} ส่วนใหญ่เนื่องจากราคาข้าวที่ท้องดินไม่ขึ้นเนื่องจากคู่แข่งออกขายแข่งกันโดยการตัดราคา จึงถึงขั้นมาลดราคาข้าวที่ซื้อจากชาวไร่ นอกจากนี้ยังแทะกดชาวต่างประเทศโดยยาก ดินจืดเร็ว เวลาสีนึ่งทำให้คันตามร่างกาย และประการสำคัญที่ชาวไร่ชี้แจงก็คือ ชาวไร่ไม่มีโอกาสเลือกปลูกพืชอื่นแทนชาวต่างประเทศ เช่น ถั่ว ถั่วเขียว ถั่วฝักยาว โดยเฉพาะในปีการผลิต ๒๕๑๐/๒๕๑๑ เพราะปีก่อนคือ พ.ศ. ๒๕๐๘ ราคาน้ำตาลคี่ขึ้น ชาวไร่ชาวต่างประเทศจึงหันมาปลูกอ้อยกันมากขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี และสุพรรณบุรี

เนื่องจากผลผลิตชาวต่างประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ลดลงจากปี ๒๕๐๘ มาก จึงทำให้ผู้ส่งออกที่เคยทำการค้าอย่างจริงจังมีชาวต่างประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการของตน บางรายที่เคยทำการค้าอยู่บ้างก็ยกเลิกทำการค้า ปรากฏว่าในปีการจำหน่าย ๒๕๑๐ มีผู้ส่งออกเพียง ๑๐ กว่ารายเท่านั้นที่ส่งชาวต่างประเทศออกและไม่ถึง ๕ รายที่ทำการค้าอย่างจริงจัง^{๓๑} และการกำหนดให้หอการค้าไทยรายชาวต่างประเทศแอสมาชิก TSIA ซึ่งมีเพียง ๑๐ รายเท่านั้น ย่อมเป็นการจำกัดตลาดชาวต่างประเทศอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงคุณภาพและการส่งเสริมการขายผลิตชาวต่างประเทศยังคงจะได้รับการสนับสนุนจากทางการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สินค้าออกชาวต่างประเทศดำรงความสำคัญในการ

^{๓๐} สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย "ภาวะการค้าชาวต่างประเทศ" ข่าวพาณิชย์ ฉบับวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๑, หน้า ๓

^{๓๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕

ค่าของไทยคำนวณการส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดญี่ปุ่น เนื่องจากปัจจุบันนี้ญี่ปุ่นจึงเป็นผู้ซื้อข้าวเจ้าอันดับ ๑ ของโลก (ร้อยละ ๓๕.๕ ของปริมาณข้าวฟ่างในตลาดโลก)^{๓๒} มีความต้องการข้าวฟ่างเพิ่มขึ้น เนื่องจากสูตรผสมอาหารสัตว์ได้เพิ่มการใช้ข้าวฟ่างถูกกว่าราคาข้าวโพค และโรงงานผสมอาหารสัตว์เชื่อว่าคุณค่าทางอาหารของข้าวฟ่างค่อนกว่าข้าวโพคเพียง ๕ % เท่านั้น^{๓๓} ควบคู่ภาวะตลาดข้าวฟ่างของญี่ปุ่นที่กำลังขยายตัว จึงมีการคำนวณว่าในอนาคต ปริมาณนำข้าวฟ่างเข้าของญี่ปุ่นจะมีถึง ๒ ล้านเมตริกตัน^{๓๔} การผลิตข้าวฟ่างจึงสมควรเป็นที่สนใจของชาวไร่ ทั้งนี้ทางการก็ไ้มีนโยบายส่งเสริมข้าวฟ่างและปรับปรุงคุณภาพข้าวฟ่างให้ดีขึ้น โดยมีตลาดญี่ปุ่นเป็นแรงสนับสนุนสำคัญ

๔. ยางพารา

ประเทศไทยมีเนื้อที่สวนยางพาราทั้งสิ้นประมาณ ๔.๕ ล้านไร่ ในจำนวนนี้สวนยางเป็นเนื้อที่สวนยางพาราทางภาคใต้ จึงเป็นอาชีพที่สำคัญยิ่งของประชาชนในภาคใต้ ในปีนี้ยังผลิตยางแผ่นส่งออกมีละประมาณ ๒.๒ แสนตัน ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยมีละประมาณ ๑.๘ พันล้านบาท^{๓๕}

การค้าของไทยกับญี่ปุ่นได้เริ่มขยายตัวมากขึ้นพร้อม ๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ในปี พ.ศ.๒๕๐๐ ไทยส่งยางไปญี่ปุ่นเพียง ๓.๖ พันตัน แต่ในปี พ.ศ.๒๕๐๒ ได้ถึง ๑๖.๕ พันตัน เป็นมูลค่าประมาณ ๖๕๔ ล้านบาท ทำให้ยางอยู่ในอันดับ ๑ ในบรรดาสินค้าส่งออกที่ไทยส่งไปญี่ปุ่นในปีนี้ และเป็นตลาดที่สำคัญของไทยเป็นที่ ๑ รองจากสหรัฐและสิงคโปร์ ความสำคัญของตลาดญี่ปุ่นต่อสินค้าของไทยได้ทวีความสำคัญต่อมา และมีความ

^{๓๒} สภาหอการค้าไทย "การซื้อข้าวโพคข้าวฟ่างของญี่ปุ่น" ข่าวพาณิชย์ ฉบับวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๑๑, หน้า ๕

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕

^{๓๔} ไทรรงค์, หน้า ๓๕

^{๓๕} ประเจือ สนิทรกุล "การผลิตและค้าขายของประเทศไทย" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนสิงหาคม ๒๕๑๐, หน้า ๓๒

ต้องการจากตลาดญี่ปุ่นก็อย่างมากขึ้น จากปริมาณยางที่ผลิตได้ในประเทศทั้งหมดประมาณ ๓๐ % - ๕๐ % ^{๓๖} ไคส่งไปยังตลาดญี่ปุ่น ดังนั้น เมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ตลาดญี่ปุ่นจึงได้เลื้อยฐานะความสำคัญมาเป็นอันดับ ๑ ของสินค้ายางไทยส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๐๔, ๒๕๐๕, ๒๕๑๐ ถึงสถิติการค้ายางไทยกับประเทศต่าง ๆ ดังนี้.-

ตารางที่ ๑๖

สถิติการส่งยางจำหน่ายยังประเทศญี่ปุ่น

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (พันเมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๐๐	๑.๑๕	๑
๒๕๐๑	๓.๖	๔
๒๕๐๒	๑๖.๕	๒๕๔
๒๕๐๓	๔๐.๗	๖๖๔
๒๕๐๔	๕๔.๔	๕๔๓
๒๕๐๕	๕๐.๗	๕๖๗
๒๕๐๖	๖๒.๔	๖๔๑
๒๕๐๗	๔๐.๔	๗๔๓
๒๕๐๘	๕๔.๑	๕๖๓
๒๕๐๙	๖๑.๗	๕๖๔

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

^{๓๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔

แม้ปริมาณส่งออกยังประเทศญี่ปุ่นจะมีแนวโน้มสูงขึ้นแต่เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าแล้วจะเห็นว่าไม่คงที่และมีแนวโน้มต่ำลง ทั้งนี้ เนื่องจากอุปสรรคการค้าทางโดยทั่วไปยังคงมีอยู่อย่างรุนแรง กล่าวคือ การแข่งขันของยางสังเคราะห์ซึ่งมีคุณภาพดีแต่มีราคาต่ำกว่า และนโยบายระบายยางจากกองสะสมยุทธปัจจัยของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑.๖ หมื่นสองตันต่อปี ^{๓๓} บางปีก็เพิ่มมากกว่านี้ แต่ปัญหาสำคัญที่สุดอันเกิดจากภายในประเทศไทยเองคือ การค้ำยคุณภาพของยางส่งออกและต้นทุนการผลิตต่อหน่วยที่อยู่ในระดับสูง ทำให้ความสามารถในการแข่งขันกับยางสังเคราะห์หรือยางเทียมและยางธรรมชาติในตลาดโลกลดน้อยลง

ในเรื่องคุณภาพยางไทยนั้น การเก็บน้ำยางกรีตจากต้นการรักษาสะอาดของทรงรับน้ำยางจากต้นมิให้มีเปลือกคั้นยาง เศษใบไม้ และวัตถุอื่นเจือปนในน้ำยาง การกรองน้ำยาง และการทำเป็นยางแผ่นเหล่านี้อ้วนเป็นสิ่งที่ต้องการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพขั้นมูลฐานที่จำเป็นยิ่ง เนื่องจากสภาวะปัจจุบันคือยางที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ก็เป็นยางชั้น ๓ ถึงชั้น ๕ ^{๓๔} ซึ่งเป็นยางเกรดต่ำเสียเป็นส่วนมาก ทั้งนี้เพราะกรรมวิธีชั้นต่าง ๆ ทั้งแต่การเก็บน้ำยางไปจนถึงทำยางแผ่นยังไม่สะอาดพอ ชาวสวนยางมักใช้กะลามาพรวรรองน้ำยาง และไม่คอยรักษาความสะอาด ยิ่งกว่านั้นการกรองน้ำยางยังปฏิบัติตามแบบโบราณ คือ ใช้ใบไม้สดหรือสางข้าวเป็นเครื่องกรอง แทนที่จะใช้ตะแกรงโลหะ เมื่อกรองเสร็จแล้วก็นำน้ำยางไปเข้าเครื่องทำยางแผ่น น้ำกรตที่ใสผสมให้ยางแข็งตัวก็เป็นน้ำกรตอย่างเลวความที่ชาวสวนยางจะหามาได้เมื่อยางแข็งตัวแล้วก็นำเข้าเครื่องรีตทำยางแผ่นดิบหนักแผ่นละ ๑ กิโลกรัม โดยปกติชาวสวนยางส่วนมากมีเครื่องรีตยางเป็นของตนเอง เมื่อรีตเสร็จแล้วก็นำไปผึ่งแดดให้แผ่นยางแห้ง แต่มักปรากฏว่าชาวสวนยางขนาดเล็กเป็นจำนวนมากอาศัยถนนหนทางให้รถยนต์วิ่งทับไปทับมา

^{๓๓} ฉันท ฉายเลิศ "ความเคลื่อนไหวของตลาดยาง" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๐, หน้า ๔๔

^{๓๔} ประเจือ, หน้า ๓๖

เป็นที่คาดหมายเป็นอย่างจะไ้แห่งเร็วเข้า ด้วยเหตุเหล่านี้จึงเห็นได้ว่ากรรมวิธีในการผลิตยางของเราเริ่มสกปรกมาตั้งแต่ต้น เป็นเหตุให้ฐานะคุณภาพยางไทยตกต่ำมากและเป็นยงขึ้นแล้ว และทำให้ฐานะยางไทยค้อยกว่ายางคุณภาพดีของมาเลเซียคู่แข่งที่สำคัญและผู้ผลิตรายใหญ่ ซึ่งปัจจุบันไ้มีผลผลิตเพิ่มจากการไ้พันธุ์ยางชนิดใหม่ รวมทั้งคู่แข่งคนใหม่ คือ อินโดนีเซียที่กำลังขจัดอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสินค้ายางของคนบ้าน อินทำให้ผู้ปลูกยางไทยในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ตกต่ำลงจากที่เคยมีไ้ก่อน โดยอ้างเหตุผลเกี่ยวกับคุณภาพและราคา และหันไปไ้ยางอินโดนีเซียแทน ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่วงการยางควรคำนึงและหาทางขจัดกันเหตุ การไ้ความรู้ ซึ่งแจ้งความสำคัญแก่ชาวสวนยางในการรักษาความสะอาดในการผลิตยางเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก

สำหรับต้นทุนการผลิตยางไทยปัจจุบันยังอยู่ในระดับสูง คือ ประมาณ ๕ บาทต่อบลยาง ๑ กิโลกรัม ขณะที่ราคาขายไ้ในตลาดโลกเท่ากับ ๔ บาทต่อ ๑ กิโลกรัม แม้ว่าประเทศไทยจะไ้ทำการผลิตยางพารามาเป็นเวลานานประมาณ ๖๐ ปีแล้วก็ตาม แลกรรมวิธีในการผลิตและการปลูกยางยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร สวนยางของเราส่วนมากเป็นส่วนยางเก่าที่มีคนยางพันธุ์พื้นเมือง มีอายุตั้งแต่ ๒๕ ปีขึ้นไป ไ้หน้ายางในอัตราค่ามาก พันธุ์พื้นเมืองทองกรีกประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ คนจึงไ้หน้ายางเพียง ๑ กิโลกรัม^{๓๔} จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ปัจจุบันทางการไ้ส่งเสริมให้ชาวสวนยางปลูกยางพันธุ์ใหม่ซึ่งจะไ้ผลมากกว่ายางพันธุ์เก่าเกือบ ๑ เท่า ต้นทุนการผลิตก็ย่อมถูกกว่าการผลิตยางพันธุ์เก่า ๓ เท่าเช่นกัน ไ้หน้ายางที่คนยางพันธุ์ใหม่จะไ้ให้ นั้น ชาวสวนยางจะกรีกเพียง ๒๐ - ๒๕ คนก็ไ้หน้ายาง ๑ กิโลกรัม ด้วยเหตุนี้ก็จะทุนเวลา ทุนแรงงาน และไ้ผลผลิตเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนทางการไ้ไ้ช่วยเหลือโดยจัดกองทุนส่งเสริมการทำสวนยางขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยมีวัตถุประสงค์จะช่วยให้ชาวสวนยางเปลี่ยนยางพันธุ์พื้นเมืองเป็นยางพันธุ์ดี โดยกองทุนจะเก็บเงินส่งเสริม (CESS) จากผู้ส่งยางออกนอกประเทศกิโลกรัมละ ๔๐ สตางค์ สำหรับปัจจุบัน

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕

ซึ่งยางประสมกับปฏุหารราคาตกต่ำก็ได้กำหนดเพิ่มเติมว่า ถ้าราคายางต่ำกว่ากิโลกรัมละ ๒ บาทก็ให้เก็บเงินสงเคราะห์กิโลกรัมละ ๑๕ สตางค์ ^{๕๐} แล้วเอาเงินสงเคราะห์นั้นไปช่วยเจ้าของสวนยางให้โค่นต้นยางเก่า และปลูกใหม่ด้วยยางพันธุ์ดี โดยจัดสรรให้แก่เจ้าของสวนยางเก่าที่ขอรับการสงเคราะห์ไร่ละ ๑,๕๕๐ บาทซึ่งเป็นการให้เปล่า ปัจจุบันชาวสวนยางที่ได้รับการสงเคราะห์ดังกล่าวไปแล้วประมาณ ๒๒,๕๕๐ ราย ถือเป็นเนื้อที่สวนยาง ๒๕๑,๕๐๓ ไร่ รวมเป็นเงินที่ต้องจ่าย ๕๒๐ ล้านบาท ^{๕๑} อุปสรรคสำคัญในเรื่องนี้คือ การส่งเสริมให้ปลูกยางพันธุ์ใหม่แทนยางพันธุ์เก่า ได้กระทำกันอย่างเชื่องช้า และราบรื่นจากความเข้าใจในการเปลี่ยนพันธุ์ไม้กล้าโค่นต้นยางเก่า เพราะไม่มีรายได้ทางอื่นจะมาทดแทนได้ ประกอบกับชาวสวนยางส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวนยางรายละเล็กละน้อย ทำให้การปลูกแทนไม่ได้ผลดีตามที่ทางราชการคาดหมายไว้ สำหรับกองทุนสงเคราะห์มีสำนักงานอยู่ที่กรุงเทพฯ สำนักงานสาขาประจำเขตต่าง ๆ ๖ เขต คือ จันทบุรี ตรัง สงขลา ยะลา นราธิวาส ภูเก็ต

ปัจจุบันนี้ราคายางในตลาดโลกตกต่ำลงมากอาจกล่าวได้ว่าในระยะเวลา ๑๐ ปีมานี้ ราคายางไม่เคยตกต่ำลงถึงเพียงนี้ กล่าวคือ ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ราคายางส่งออกลดลง ๓.๕ % ปี พ.ศ.๒๕๐๙ ลดลง ๖.๔ % ของราคาในปีก่อน ^{๕๒} ถ้าราคายางยังคงสภาพดังกล่าวแล้ว เจ้าของสวนยางพันธุ์ดีเท่านั้นที่จะยืนหยัดอยู่ได้ เพราะต้นทุนการบดคั้นของสวนยางพันธุ์ดีจะลดลงโดยเฉลี่ยเฉลี่ยเพียงกิโลกรัมละ ๒.๐๐ - ๓.๕๐ บาท เทียบกับราคายางชั้น ๑ ส่งออกก่อน รวมค่าระวางกิโลกรัมละ ๙.๓๐ - ๙.๘๐ บาท ^{๕๓}

^{๕๐} เติมชัย ประทุมเวียง "การค้ายางในปัจจุบัน" ข่าวพยานิชย์ ฉบับเดือนกันยายน ๒๕๑๐, หน้า ๙๐

^{๕๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๑

^{๕๒} จรัส จตุรัส "ภาวะการค้าในรอบปี ๒๕๐๙" ข่าวพยานิชย์ ฉบับเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๐, หน้า ๕๓

^{๕๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔

การแก้ไขปัญหาการค้าอย่างตกต่ำและ เข็มฐานะให้ดีขึ้นนั้นก็ด้วยการปรับปรุงคุณภาพ และลดต้นทุนการผลิตเป็นสำคัญ แม้จะต้องประสบกับการแข่งขันอย่างหนักจากยางสังเคราะห์ก็ตาม เนื่องจากความต้องการใช้ยางธรรมชาติของตลาดญี่ปุ่น ตลอดจนตลาดโลกยังอยู่ในระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยางสังเคราะห์ก็ไม่สามารถใช้แทนยางธรรมชาติได้ทั้งหมด เนื่องจากการประดิษฐ์ยางเทียมขึ้นแม้จะมีคุณภาพดีเพียงใดก็ไม่อาจเท่าเทียมกับสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติได้ นั่นคือ ยางเทียมไม่มีคุณสมบัติบางอย่างที่สำคัญของยางธรรมชาติ ได้แก่ การทนต่อความร้อน มีความเหนียวสูง ช่วยลดการสิ้นเปลือง เป็นต้น ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ที่ต้องอาศัยคุณสมบัติพิเศษดังกล่าวก็ย่อมต้องใช้ยางธรรมชาติในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ หรือทั้งหมด เช่น เครื่องมือแพทย์ ยางรถยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้ถ้าชาวไทยสามารถปรับปรุงซ่อมแซมรองดั่งกล่าวได้ ประกอบกับแนวโน้มของความต้องการยางไทยของผู้บริโภคเพิ่มตลอดมาจนปัจจุบันก็ย่อมเป็นที่หวังได้ว่า การค้ายางไทยแก่ญี่ปุ่นย่อมมีปริมาณและมูลค่ามากขึ้นแน่นอน

๕. ข้าว

ข้าว เป็นสินค้าออกที่สำคัญที่สุดของไทยตั้งแต่สมัยตั้ง เกิมจนกระทั่งปัจจุบันนี้ สำหรับการนำเข้าข้าวกับญี่ปุ่นนั้น ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ข้าว เป็นสินค้าออกที่มีมูลค่าส่งออกมากที่สุดในบรรดาสินค้าที่ส่งไปยังญี่ปุ่น แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ มูลค่าส่งออกของข้าวได้เป็นที่ ๒ รองจากยาง จากนั้นต่อมาปริมาณข้าวส่งออกของไทยไปยังญี่ปุ่นก็ไต่ลดลงเป็นลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตข้าวของญี่ปุ่นเองได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การบริโภคข้าวของคนยังลดลง เพราะชาวญี่ปุ่นหันไปนิยมบริโภคข้าวสาลีมากขึ้น ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นนำข้าวเข้าประเทศปีละประมาณ ๕ ล้านตัน นำข้าวสาลีเข้าประมาณ ๓ แสนตัน^{๔๔} แต่ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ สถิติการนำเข้าข้าวเข้าทั้งสองชนิดได้เปลี่ยนไปคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ญี่ปุ่นนำข้าวเข้าประเทศมีปริมาณประมาณ ๒.๘ แสนตัน ข้าวสาลีนำเข้าประมาณ ๒.๔ ล้านตัน การนำข้าวไทยเข้าไต่ลดลงจาก ๑.๕

^{๔๔} สมจร, หน้า ๑๓๘

แสนตันในปี พ.ศ.๒๕๐๔ เป็น ๘.๒ หมื่นตันในปี พ.ศ.๒๕๐๕ ชาวไทยที่ส่งจำหน่ายยังญี่ปุ่น ส่วนใหญ่เป็นข้าวหัก เพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรม และข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนม

ตารางที่ ๑๓

สถิติการส่งข้าวออกจำหน่ายยังตลาดญี่ปุ่น

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (พันเมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๐๐	๑๔๖.๓	๓๖๓
๒๕๐๑	๗๒.๔	๑๖๗
๒๕๐๒	๔๓.๒	๒๐๘
๒๕๐๓	๔๐.๐	๑๕๐
๒๕๐๔	๕๐.๕	๔๕
๒๕๐๕	๖๕.๒	๑๑๔
๒๕๐๖	๑๐๕.๓	๒๑๖
๒๕๐๗	๑๖๔.๒	๒๔๓
๒๕๐๘	๑๕๑.๔	๓๐๓
๒๕๐๙	๕๑.๔	๒๓๖

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

สำหรับการนำเขาเพื่อการบริโภคนั้น ชาวชนิตที่นิยมบริโภคใบญี่ปุ่นคือชาวชนิต
เมืกกลม ซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าจากเกาหลีและไต้หวัน ชาวชนิตเมืกขาวของไทยจึงมีบทบาท
น้อยมากสำหรับการบริโภค อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันการผลิตข้าวของญี่ปุ่นมีปริมาณ
ราว ๑๓ ล้านตัน ^{๕๕} ตอปี ซึ่งยังไม่เพียงพอสำหรับการบริโภคภายในและเชื่อว่าถึงจุดอิ่มตัว
แล้ว ไม่อาจขยายเพิ่มผลผลิตได้อีก เพราะแรงงานค่าแรงเกษตรกรรมหันมารับจ้างในโรงงาน
อุตสาหกรรมอันมีรายได้สูงกว่า ประกอบกับที่นาถูกใช้ประโยชน์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ
มากขึ้น ขณะที่ความต้องการข้าวเพื่อการอุตสาหกรรมและการบริโภคของประชาชนยังมีระดับ
เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงพอที่จะหวังได้ว่าชาวไทยซึ่งมีราคาถูกกว่าอาจเข้าไปชดเชยชาวชนิตเมืก
กลมได้ ถ้ามีมาตรการส่งเสริมข้าวไทยเพื่อการบริโภคในตลาดญี่ปุ่นที่ค้ำพอ อย่างไรก็ตาม
รัฐบาลญี่ปุ่น ควบคุมการค้าข้าวโดยการสั่งซื้อข้าวจากประเทศใดถือเป็นอำนาจของ
รัฐบาล

๖. เมล็ดฝ้ายและเมล็ดคูน

ประเทศไทยเริ่มปลูกฝ้ายกันมากระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ -
๒๔๘๕ ผลิตฝ้ายได้เฉลี่ยประมาณปีละ ๑๔.๑ พันตัน ทั้งนี้ เนื่องจากขาดแคลนฝ้ายในระหว่าง
สงคราม ทำให้สิทธิกรไทยหันมาสนใจปลูกฝ้ายเพื่อใช้ทอเป็นเครื่องนุ่งห่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม
การผลิตฝ้ายของไทยในระยะต่อมาก็มิได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนัก เนื่องจากประสบ
ปัญหาเกี่ยวกับพันธุ์ คุณภาพและตลาดจำหน่ายที่จำกัด จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๑ รัฐบาลได้
ประกาศส่งเสริมการลงทุนเพื่อการอุตสาหกรรม เป็นผลให้อุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้าภายใน
ประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นกรมกสิกรรมยังพยายามค้นคว้าทดลองหาฝ้ายพันธุ์ดี มี
คุณภาพตรงตามความต้องการของโรงงานมาส่งเสริมให้สิทธิกรปลูก ทำให้ตลาดการจำหน่าย
ฝ้ายกว้างขวางขึ้น การผลิตฝ้ายของไทยจึงขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่บัดนั้นมา ดังจะเห็น
ได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ประเทศไทยผลิตฝ้ายได้ประมาณ ๑๔.๘ พันตัน ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ผลิต

^{๕๕} ทรงกลด, หน้า ๕๕

ได้เพิ่มเป็น ๖๕.๓ พันตัน หรือประมาณร้อยละ ๔๔.๒๔ และใน พ.ศ.๒๕๐๕ ผลิตได้ ๙๕ พันตัน แหล่งผลิตฝ้ายสำคัญอยู่ในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในด้าน การส่งออก แม้ว่าประเทศไทยจะมีฝ้ายอยู่ในฐานะที่จะส่งฝ้ายและผลิตภัณฑ์ฝ้ายออกนอก เนื่องจากความต้องการตลาดฝ้ายของอุตสาหกรรมทอผ้า และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับฝ้ายในประเทศอยู่ในระดับสูง (กระทั่งต้องสั่งฝ้ายปุยจากต่างประเทศปีละมาก ๆ จาก ๑๐,๔๘๒ เมตริกตัน เป็น ๒๔,๙๒๓ เมตริกตัน มีมูลค่า ๑๒๔.๔ ล้านบาท ใน พ.ศ.๒๕๐๙ มา เป็น ๒๙๑.๖ ล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๐๘) ^{๔๖} แต่ก็มีปรากฏว่ามีการส่งสินค้าเกี่ยวกับฝ้ายที่ต่ำ รายได้ให้แก่ประเทศที่สำคัญก็คือเมล็ดฝ้ายซึ่งมีญี่ปุ่นเป็นผู้ซื้อแต่ผู้เดียว ^{๔๗}

ตารางที่ ๑๔

สถิติการส่ง เมล็ดฝ้ายออกจำหน่ายยังต่างประเทศ

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (พันตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๔๙๗	๒.๑	๒.๕
๒๔๙๘	๓.๓	๔.๒
๒๔๙๙	๕.๐	๕.๗
๒๕๐๐	๔.๘	๕.๘
๒๕๐๑	๖.๒	๖.๗
๒๕๐๒	๗.๓	๖.๘
๒๕๐๓	๖.๕	๗.๕
๒๕๐๔	๖.๑	๗.๖
๒๕๐๕	๘.๑	๗.๘
๒๕๐๖	๑๑.๒	๑๐.๘
๒๕๐๗	๑๔.๖	๑๒.๓
๒๕๐๘	๘.๕	๘.๖
๒๕๐๙	๑๗.๘	๒๐.๘

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

^{๔๖} ไตรรงค์ ปริ๊ตวาร์ตัน "ฝ้าย", ธนาคารชาติรายงานเศรษฐกิจรวมเดือน, ฉบับเดือนเมษายน,

การขยายตลาดการค้าเมล็ดฝ้ายไทยในญี่ปุ่นอาจทำได้ เนื่องจากความต้องการเมล็ดฝ้ายของญี่ปุ่นยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับการส่งเสริมการปลูกฝ้ายของทางการปัจจุบัน. แต่อุปสรรคสำคัญก็คือคุณภาพตามมาตรฐานสากลของเมล็ดฝ้ายไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คือเมล็ดฝ้ายไทยมีน้ำหนักราว ๑๖.๕ % และมี Free Fatty Acid เกินกว่า ๔ % ซึ่งมาตรฐานสากลมีน้ำมันถึง ๒๐ % และ Free Fatty Acid น้อยกว่า ๓ % ^{๔๔} ดังนั้นถ้าเราปรับปรุงมาตรฐานเมล็ดฝ้ายให้มีคุณภาพดี การขยายตลาดในญี่ปุ่นก็อยู่ในวิสัยที่อาจทำได้

สำหรับการค้าเมล็ดขนุนนั้นได้ระหัดความผูกพันกับการค้าเมล็ดฝ้าย ซึ่งมีตลาดอยู่เพียงแห่งเดียวคือญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์ในการนำเข้าเช่นเดียวกันคือเอาไปสกัดน้ำมัน แม้ความต้องการเมล็ดขนุนไทยของญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้น ไทยก็ไม่อาจเพิ่มผลผลิตเมล็ดขนุนได้มากนัก เพราะเกษตรกรยังไม่นิยมปลูก ในปี พ.ศ.๒๕๐๗ เมล็ดขนุนและเมล็ดฝ้ายส่งออกยังญี่ปุ่นมีมูลค่ารวมกัน ๓๕.๔ พันตัน มูลค่า ๔๐ ล้านบาท และในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ก็เพิ่มเป็น ๓๘.๘ พันตัน มูลค่า ๔๔ ล้านบาท. สันคายาประเพณีนี้ว่าจำหน่ายได้ดี เพราะญี่ปุ่นผู้ซื้อรายใหญ่มีความต้องการเพิ่มมากขึ้น

๗. สินแร่เหล็ก

ญี่ปุ่นเริ่มซื้อสินแร่เหล็กจากไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๔ แต่ปริมาณซื้อปีหนึ่ง ๆ มีจำนวนเพียงเล็กน้อย ครั้งระยะหลัง ๆ ในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนทำเหมืองแร่ทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยส่งออกไปจำหน่ายยังญี่ปุ่นทั้งหมด การส่งออกจึงเริ่มมีปริมาณเพิ่มขึ้น สินแร่เหล็กขากออกไปญี่ปุ่นในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ประมาณ ๑๑๐,๖๔๑ เมตริกตัน มูลค่า ๑๔ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ เพิ่มเป็น ๗๒๐,๔๕๐ เมตริกตัน มูลค่า ๑๒๔ ล้านบาท ^{๔๕}

^{๔๔} ทรงกสถ, หน้า ๕๗

^{๔๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗

๔. กุ้งสด

กุ้งสดเป็นสินค้าที่ผู้ส่งออกของไทยคิดออกกันทุกปี นับแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๕ และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จาก ๔๒ เมตริกตัน มูลค่า ๒ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๐๕ เป็น ๑.๘ พันตัน มูลค่า ๘๗ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ และเป็น ๓.๘ พันตัน มูลค่า ๑๑๘ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๐๙ จนปัจจุบันมีความสำคัญต่อการค้าขาออกของไทยไปญี่ปุ่นในลำดับที่ ๖ ^{๕๐}

๕. เมล็ดสะหุง

เป็นพืชที่ให้น้ำมันชนิดหนึ่ง แต่เดิมเคยส่งออกไปจำหน่ายยังยุโรปและญี่ปุ่น แต่ต่อมาต้องพึ่งตลาดญี่ปุ่นเพียงแห่งเดียว เพราะประสบอุปสรรคจากการเพิ่มค่าระวางเรือบรรทุกเมล็ดสะหุงไปยังยุโรปขึ้นถึง ๑๕ % ในปี พ.ศ.๒๕๐๔ ^{๕๑} ทำให้ไม่สามารถส่งไปจำหน่ายยังชั้นยังตลาดแถบยุโรปได้ เมล็ดสะหุงไทยจึงต้องอาศัยตลาดญี่ปุ่นมากขึ้น ประกอบกับผู้ส่งออกซื้อเมล็ดสะหุงจากจีนแฉงตั่วบ จึงอยู่ในภาวะที่อาจกำหนดราคารับซื้อเมล็ดสะหุงไทยได้ การค้าเมล็ดสะหุงกับผู้ญี่ปุ่นจึงอยู่ในสภาวะเสียเปรียบอยู่บ้าง

ในปี พ.ศ.๒๕๐๓ ไทยส่งสะหุงออกจำหน่ายแก่ญี่ปุ่นเป็นปริมาณ ๒๔.๘ พันตัน มูลค่า ๖๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น ๒๗.๗ พันตัน มูลค่า ๖๕ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๐๔ และ ๔๕ พันตัน มูลค่า ๘๗ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ^{๕๒} การที่ตลาดเมล็ดสะหุงแคบลงนี้ เป็นผลให้ราคาเมล็ดสะหุงภายในประเทศสำหรับปี พ.ศ.๒๕๐๔ และ ๒๕๐๕ ตกต่ำอย่างน่าสังเกต

๑๐. ใบชาสุบ

มีความสำคัญต่อการค้าขาออกของไทยไปญี่ปุ่นเป็นลำดับที่ ๑๐ ปริมาณซื้อจากผู้ส่งออกยังอยู่ในระดับต่ำมาก ในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ญี่ปุ่นเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ที่สุด โดยซื้อไป ๒๔.๒ พันตัน

^{๕๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔

^{๕๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗

^{๕๒} จรัส, หน้า ๒๒

มูลค่า ๔๑ ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ใกล้เคียงเหลือ ๑๔ พันตัน มูลค่า ๓๑ ล้านบาท และยังคงอยู่ในระดับนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗

อย่างไรก็ตาม การค้าใบยาสูบกับญี่ปุ่นก็ได้รับความสนใจจากทางการญี่ปุ่น เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนการค้าชาว โททท์ที่เดินทางไปเจรจาการค้าชาวโททท์กับญี่ปุ่นได้ถือโอกาสพบกับสมาคมนายสูบของญี่ปุ่น ได้เชิญ หน่วยงานราชการและบุคลากรใบยาสูบส่งออกมาหารือ เพื่อทราบข้อคิดเห็นเป็นแนวทางขยายตลาด ญี่ปุ่น รวมทั้งการก่อตั้งสมาคมผู้ส่งใบยาสูบออกนอกด้วย จึงพอจะหวังได้ว่าการค้าใบยาสูบของ พอจะมีช่องทางขยายให้กว้างขวางออกไปได้อีก

สินค้าออกของไทยไปญี่ปุ่นนอกจากที่กล่าวมาแล้วก็มี ถั่วเขียว สินแร่ดิบ กุ้ง มันสำปะหลังป่น แป้งมันสำปะหลัง เกลือ กว๊วยหอม กากน้ำตาลทรายดิบ เป็นต้น ซึ่งมีอัตราการส่งออกประมาณ ๑๐ % ของปริมาณสินค้าส่งออกไปญี่ปุ่นทั้งหมดต่อปี ในจำนวนนี้มีสินค้าบางชนิดที่มีท่าจะขยายตลาดในญี่ปุ่นได้ เช่น แป้งมันสำปะหลังและน้ำตาลดิบ แต่มีอุปสรรคสำคัญคือ ค่าแพ่งการมีที่รัฐบาลญี่ปุ่นตั้งไว้มาก ถ้าฝ่ายไทยพยายามตกลงกับฝ่ายญี่ปุ่นขจัดอุปสรรคดังกล่าวให้หมดไปได้ ก็อาจมีช่องทางขยายปริมาณส่งออกไปญี่ปุ่นได้อีกมาก โดยเฉพาะในขณะที่น้ำตาลดิบไทยกำลังจะสิ้นสุดตลาดในขณะนี้ และความต้องการค่าน้ำตาลทรายดิบ เพื่อการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นยังอยู่ในอัตราสูง คือ ญี่ปุ่นผลิตน้ำตาลทรายดิบได้เองราวปีละ ๒๕๐ พันตัน ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศเข้ามาชดเชยอีกประมาณ ๑.๕ ล้านตันต่อปี^{๕๔} น้ำตาลทรายดิบที่นำเข้าญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นของไต้หวัน ออสเตรเลีย กิวบา โอลีกิวา และยังมีโควตาการนำเข้าอีกราวปีละ ๕๐๐ พันตัน นอกจากนี้ยังมีสินค้าที่มีความเคลื่อนไหวอย่างน่าสังเกตอีกอย่างก็คือ กว๊วยหอม ซึ่งเริ่มหว่าความนิยมในตลาดญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ญี่ปุ่นซื้อกว๊วยไทย ๕๒๐ เมตริกตัน

^{๕๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓

^{๕๔} ชลอ สัมพันธ์ราษฎร์ "น้ำตาลกับการแก้ดุลการค้ากับญี่ปุ่น" จาวพาณิชย์ ฉบับวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๑, หน้า ๓

มูลค่า ๒ ล้านบาท ครัวปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ทั่วการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น ๗.๒ พันตัน มูลค่า ๑๘ ล้านบาท ความต้องการของตลาดญี่ปุ่นต่อสินค้ากล้วยหอมโตสูงขึ้นจาก ๑๔๐.๕ พันตันใน พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นประมาณ ๓๕๐ พันตัน ^{๔๕} ในปัจจุบัน ญี่ปุ่นไม่อาจหวังพึ่งกล้วยหอมโตหัวมากนัก เพราะต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูง และยังประสบภัยธรรมชาติเกือบทุกปี จึงเห็นได้ว่าประเทศไทยและมาเลเซียซึ่งปลูกกล้วยหอมมากขึ้น คงสามารถผลิตกล้วยหอมสนองความต้องการของญี่ปุ่น แต่ญี่ปุ่นอยากซื้อกล้วยหอมมากกว่า เพราะมาเลเซียมีศูนย์กลางการค้าเกินดุลญี่ปุ่น แต่ไทยขาดดุลญี่ปุ่น ดุลसरคสำคัญคือปัญหาการคอบคุณภาพ คือผลกล้วยไม่ใหญ่พอและมักมีแมลงเขากินผลกล้วยอยู่ ซึ่งผู้ซื้อญี่ปุ่นรังเกียจมาก ดังนั้นถ้าทางฝ่ายไทยให้การสนับสนุนและปรับปรุงการผลิตกล้วยไทยให้คุณภาพตรงความต้องการของตลาดญี่ปุ่น กล้วยไทยก็อาจเป็นสินค้าที่สำคัญในการค้าระหว่างไทย-ญี่ปุ่น ได้คืออีกชนิดหนึ่ง

สำหรับสินค้าเกลือนั้น แม้ว่าความต้องการในตลาดญี่ปุ่นอยู่ในระดับสูง เนื่องจากต้องใช้เป็นจำนวนมากในกิจการอุตสาหกรรม แต่ก็มีเฉพาะคอเกลือที่มีความเข้มสูงประมาณ ๔๔ - ๔๕ % สำหรับโรงงานทำโซดาใส่ที่ถังใช้ระบบเก่าและ ๕๐ % ขึ้นไปสำหรับโรงงานทันสมัย ^{๔๖} ในขณะที่เกลือไทยยังมีคุณภาพต่ำ ผู้ขายเกลือไทยไม่กล้าขายให้ เพราะไม่กล้ารับรองว่าเกลือไทยจะมีคุณภาพเข้มถึงขนาดนั้น ดังนั้น ถ้าไทยสามารถปรับปรุงคุณภาพให้มีความเข้มตั้งแต่ ๕๐ % ขึ้นไปได้ก็มีทางที่จะขยายปริมาณขายเกลือได้มากขึ้น โดยมีตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดสำคัญ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดสรรงบประมาณสำหรับซื้อเกลือไทยไว้ประมาณ ๒๐ พันตัน ^{๔๗} และยังมีตลาดอื่น ๆ เช่น ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน เสนอความต้องการต่อเกลือไทยอยู่ เป็นตลาดสนับสนุนอีกด้วย

^{๔๕} กรมการค้าต่างประเทศ "การผลิตกล้วยหอมไทยไปญี่ปุ่น" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐, หน้า ๓๑

^{๔๖} จรัส จตุรัส, "ภาวะการค้าในรอบปี พ.ศ. ๒๕๐๔" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐, หน้า ๒๓

^{๔๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓

๓. ปัญหาการขาดดุลการค้าของไทยกับญี่ปุ่นในปัจจุบัน

ก. มูลเหตุ

การขาดดุลการค้าของไทยกับญี่ปุ่นที่เพิ่มสูงขึ้นมาตลอดระยะ ๑๐ ปีหลังนี้อาจกล่าวได้ว่ามีมูลเหตุมาจากทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ มูลเหตุจากฝ่ายญี่ปุ่น เป็นเสมือนแรงผลักดันและมูลเหตุจากฝ่ายไทยเป็นเสมือนแรงดึงให้เกิดสภาวะนี้ขึ้น มาตรการในการส่งเสริมสินค้าขาออกของญี่ปุ่นนั้นกว้างขวางมาก ไม่ว่าในทางระบบการบริหารและระบบการเงิน ทำให้สินค้าญี่ปุ่นสามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่น ๆ ชนิดเกือบกันในตลาดต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ประเทศไทยมีภาวะความคั่งกรอสินค้าต่างประเทศ โดยเฉพาะญี่ปุ่นสูงมาก เนื่องจากอยู่ในระยะพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติและความสามารถในการส่งเสริมสินค้าออกยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ สิ่งเหล่านี้เป็นมูลเหตุสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดภาวะการขาดดุลการค้าของไทยต่อญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นทุกที และไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะมีภาวะที่ขึ้นในอนาคคอันไกล

๑. มูลเหตุที่เกิดจากฝ่ายญี่ปุ่น

ระดับรัฐบาล มาตรการและหน่วยงานอันสำคัญที่ช่วยในการส่งเสริมสินค้าออกของญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่ทรัพยากรธรรมชาติมีปริมาณจำกัด ทั้งผลเมืองก็เพิ่มมากขึ้นทำให้ญี่ปุ่นต้องหึ่งสินค้าขึ้นปดุม เพื่อใช้บริโภค และเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมปีละจำนวนมาก แม้รัฐบาลได้พยายามเร่งการยลิตทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเพื่อลดปริมาณนำเข้าและหาทางส่งออกให้มากขึ้นก็ตาม “ ปัจจุบันญี่ปุ่นก็ยังคองหึ่งสินค้าเข้าที่จำเป็นจากต่างประเทศปีละจำนวนมาก เมื่อเศรษฐกิจของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับอำนาจสั่งสินค้าเข้าเช่นนี้ ประกอบกับการขาดดุลการค้าโดยส่วนรวมเกือบทุกปีของญี่ปุ่น “ ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมแก่เหตุการณ์เพื่อหาทางส่งสินค้าออกให้มากขึ้น

๕๕ คูตัวเลขตารางที่ ๒ และผนวก ๑๑ประกอบ

๕๘ คูตัวเลขผนวกที่ ๖ ประกอบ

มาตรการและหน่วยงานดังกล่าวที่สำคัญในขณะนี้พอสรุปได้คือ.-

๑. JETRO (Japan External Trade Organization) หน้าที่โดยทั่วไปของหน่วยงานนี้คือ โฆษณาตลาดใหญ่กับสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ ออกแบบการผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

JETRO ตั้งเมื่อ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๐ มีชื่อเรียกว่า Japan Trade Promotion Agency ทุนรัฐบาล ๒,๐๐๐ ล้านเยน(๑๐๐ ล้านบาท) ต่อมาเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๔ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น Japan External Trade Organization ซึ่งเป็นชื่อเรียกกันในปัจจุบัน มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่โตเกียวและโอซากา มีสำนักงานสาขาอีก ๑๐ แห่งตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังดำเนินการจัดตั้ง Japan Design House ที่โตเกียว และมี Trade Information and Service Center อีก ๒๐ แห่งตามเมืองใหญ่ ๆ ๒๐

สำหรับในต่างประเทศ JETRO ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การค้าตามเมืองที่มีการค้าสำคัญ ๆ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เครื่องจักรญี่ปุ่นที่เม็กซิโกและที่บอมเบย์ มีสำนักงานอยู่เหนือทั่วโลก อีก ๔๐ แห่ง รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญของ JETRO จึงได้ให้เงินอุดหนุนเพิ่มขึ้นทุกปี ใน พ.ศ.๒๕๐๕ ใช้งบประมาณ ๑,๓๗๐ ล้านเยน(ประมาณ ๑๗๐ ล้านบาท)และเงินอุดหนุนอีก ๑,๘๗๓ ล้านเยน(ประมาณ ๔๔ ล้านบาท) ในปี พ.ศ.๒๕๐๖ ใช้งบประมาณ ๑,๔๕๐ ล้านเยน(ประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท)และเงินอุดหนุนอีก ๒,๑๕๗ ล้านเยน(ประมาณ ๑๐๔ ล้านบาท) ๒๑

หน้าที่สำคัญ

ก. สืบรวจตลาดต่างประเทศ

ข. ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การค้าและศูนย์เครื่องจักรญี่ปุ่น แสดงสินค้าญี่ปุ่น ให้คำแนะนำปรึกษาหารือในกิจการค้า การเกษตรธุรกิจ และอุตสาหกรรมในตลาดต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

๒๐ อนันต์ภูซอุม "ญี่ปุ่นกับการส่งเสริมสินค้าออก" ข่าวหนังสือพิมพ์ ฉบับพิเศษเดือนสิงหาคม, ๒๕๐๖, หน้า ๒๒๔

๒๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๕

ของกันญี่ปุ่น ตลอดจนแสดงการใช้เครื่องจักรและให้บริการหลังซื้อด้วย

ค. ร่วมและจัดงานแสดงสินค้าญี่ปุ่นในงานแสดงสินค้านานาชาติ

ง. ให้ความรู้เกี่ยวกับ การค้า การ เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นใน
ต่างประเทศ เพื่อให้ต่างประเทศได้ทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เกี่ยวกับสินค้าการ เศรษฐกิจ
และอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น

จ. จัดตั้งสำนักงานให้คำปรึกษาในด้านการค้าแก่พ่อค้าอุตสาหกรรมภายใน
ประเทศญี่ปุ่น ปัจจุบันมีสำนักงานดังกล่าว ๒๐ แห่งตั้งอยู่ตามเมืองใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่น ให้คำ
ปรึกษาแนะนำในเรื่องการส่งสินค้าออกแก่ผู้ผลิตและพ่อค้าขนาดเล็ก จัดประชุมอภิปรายใน
ปัญหา เรื่องการ ออกแบบสินค้าและภาวการณ์การค้าของประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ผลิต
และผู้ส่งออกได้ทราบความเคลื่อนไหวของการค้าโดยทั่วไปในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้
การผลิตและการส่งออกเป็นไปตามความต้องการของตลาด

๒. การช่วยเหลือทางการเงินและหลักประกันแก่ผู้ส่งออก แม้จะมีตลาดและ
การโฆษณาให้แก่สินค้าญี่ปุ่นแล้วก็ตาม การเงินและการประกันก็ยังมีมีความสำคัญที่จะให้การส่ง
สินค้าออกได้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น ซึ่งได้แก่

ก. การช่วยเหลือโดยธนาคารกลาง ได้แก่ การรับช่วงตั๋วเงินลดในอัตรา
ดอกเบี้ยต่ำพิเศษ ระยะเวลาไม่เกิน ๒ เดือน ส่วนใหญ่เป็นสินค้าออกประเภทอุปโภคบริโภค
ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยจากการกู้จากธนาคารธรรมดา ซึ่งธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บ ๘ - ๑๐ %
ต่อปี ๖๒ การที่ผู้ส่งออกได้รับเงินทดลองจากธนาคารกลางเพื่อไปดำเนินการตามสัญญาส่ง
ออกและเสียดอกเบี้ยในอัตราค่าพิเศษ ทำให้ต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับที่สามารถจะขายแข่ง
ในตลาดต่างประเทศได้

---

๖๒ ประพฤติ ราฐนิมิต "มาตรการส่งเสริมการค้าขาออกของญี่ปุ่น" อุตสาหกรรมสาร ฉบับ
เดือนตุลาคม ๒๕๑๐, หน้า ๑๑

ข. โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า การส่งสินค้าออกประเภทอุปโภคบริโภคแต่อย่างใดก็ไม่ช่วยให้ผู้ส่งออกพ้นจากฐานะดุลย์การค้าเสียเปรียบ รัฐบาลจึงส่งเสริมสินค้าออกประเภททุนควบ และประกอบกับระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความต้องการขอสินค้าทุนของประเทศใ้รับเอกราชใหม่ ๆ และประเทศด้อยพัฒนาเศรษฐกิจมีมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ตั้ง Export Bank of Japan เมื่อ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๑ ต่อมาได้ขยายกิจการมากขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๘๕ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น Export and Import Bank of Japan

ขอเจตการให้สินเชื่อของธนาคาร เพื่อช่วยเหลือการส่งสินค้าออกนั้น มีดังนี้ ^{๒๓}

๑) ให้สินเชื่อผู้ส่งออกและโรงงานผู้ผลิตผู้ส่งออก โดยมีอัตราดอกเบี้ย ๔ - ๗ % ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน ๕ ปี ทั้งนี้ สุกแต่เงื่อนไขของการกู้แต่ละราย

๒) ให้สินเชื่อแก่รัฐบาลต่างประเทศเพื่อซื้อสินค้าจากผู้ส่งออกในอัตราดอกเบี้ย ๔.๗๕ % - ๖ % ต่อปี ชำระคืนภายใน ๑๕ ปี

๓) โดยวิธีการประกันภัยการส่งสินค้าออก (Export Insurance System) แก่ความเสียหายบางอย่างที่เกิดขึ้น ซึ่งบริษัทประกันภัยธรรมดาไม่สามารถรับประกันได้ เช่น ความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงระบบแลกเปลี่ยนเงินตรา การควบคุมหรือห้ามสินค้าเข้า-ออกในประเทศ ผู้ซื้อ-ขาย ผู้ซื้อไม่ชำระค่าสินค้า เป็นต้น เพื่อให้ผู้ส่งออกมีหลักประกัน แม้จะชดใช้ค่าเสียหายไม่ถึง ๑๐๐ % ก็เป็นการบรรเทาความเสียหายและเป็นการกระตุ้นสินค้าออก รัฐบาลจึงได้ตรากฎหมายว่าด้วยการประกันภัยพิเศษนี้เมื่อ ๓๑ มีนาคม พ.ศ.๒๔๘๑ ด้วยเงินทุนหมุนเวียนของรัฐบาล ๓,๐๐๐ ล้านบาท (๑๕๐ ล้านบาท)

๔. โดยวิธีตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนส่งออก เพื่อปรับปรุงคุณภาพสินค้าออก และเพื่อให้สินค้าผู้ส่งออกเป็นที่นิยมเชื่อถือในตลาดต่างประเทศ รัฐบาลจึงได้ตรากฎหมายขึ้นเมื่อ ๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๘๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ พ.ศ.๒๔๘๑ จนกระทั่งปัจจุบัน ยังคงมีให้สินค้า

^{๒๓} อนันต์, หน้า ๒๔๖

ออกปางประเภทขนส่งออกต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพของสำนักงานตรวจสอบคุณภาพ
ของทางราช หรือจากองค์การเอกชนที่ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการ มี ๑๕๕ รายการ เช่น
จักรเย็บผ้า เครื่องเคมี สินค้าเครื่องปั้นดินเผา ของเด็กเล่นชนิดกลไก สิ่งห่อหุ้มด้วยผ้า
เรยอง ไม้ฉัด อาหารทะเลแช่เย็น อาหารกระป๋อง เป็นต้น เพราะว่าสินค้าส่งออกดังกล่าว
นี้เป็น ๔๐ % ของสินค้าออกทั้งหมดในปีหนึ่ง ๆ ^{๖๔}

๔. โดยกองทุนให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจแก่ต่างประเทศ ก่อตั้งเมื่อ
๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ควบคู่รัฐบาล ๔๖.๔ ล้านเหรียญดอลลาร์ เป็นสถาบันการเงินพิเศษ
มีนโยบายให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์และอื่น ๆ ที่ต้อง
การความช่วยเหลือในการพัฒนาการ เศรษฐกิจด้วยเงินกู้หรือร่วมทุนเพื่อพัฒนาตามโครงการ
เศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ หน้าที่ของกองทุนค่างกับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า
เข้าที่ว่า เขตการได้ของกองทุนจำกัดในแถบเอเชียอาคเนย์หรือเขตอื่น โดยเฉพาะเขต
ที่ต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจ เงินให้กู้มีระยะเวลาใช้กับ อัตราดอกเบี้ย
หลักประกันเป็นไปอย่างอ่อนนุ่มลวย คือ อัตราดอกเบี้ย ๓ - ๕ % คือมี ระยะเวลาใช้เงินไม่เกิน
๒๐ ปี ^{๖๕} ไม่ใช่วิธีการอย่างธนาคาร เพื่อธุรกิจหากำไร และมักเป็นโครงการ เศรษฐกิจใหญ่ ๆ
ต้องใช้เงินจำนวนมากซึ่งธนาคารเพื่อการส่งออกนำเข้าไม่สามารถจัดการได้

๕. การให้ความช่วยเหลือร่วมมือทางวิชาการ เป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาล
และบริษัท โรงงานเอกชนที่มุ่งจะให้แก่ประเทศด้อยพัฒนาด้วยการส่งนายช่างผู้ชำนาญไป
แนะนำทางวิชาการสาขาต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็รับผู้ฝึกงานจากประเทศดังกล่าว เข้าฝึกงาน
ตามโรงงานใหญ่ ๆ ในญี่ปุ่น ผลคือ สร้างความนิยมในสินค้าญี่ปุ่นให้แก่ประเทศและประชาชน
ในประเทศนั้นโดยทางอ้อม และส่งเสริมสินค้าออกไปในตัว

^{๖๔} ป๋วย ไรจน์บุรานนท์ "การควบคุมมาตรฐานสินค้าออกของญี่ปุ่น" ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ
เดือนสิงหาคม ๒๕๑๑, หน้า ๗๘

^{๖๕} อนันต์, หน้า ๒๔๗

๖. การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการทูต รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตั้งคณะผู้แทนการค้า ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลสำคัญในวงการค้าอุตสาหกรรมในประเทศไปเยี่ยมเยียนประเทศต่าง ๆ ในนามของรัฐบาล เป็นการกระชับสัมพันธไมตรีทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๗. ข้อตกลงว่าด้วยการชำระหนี้ค่าปฏิกรรมสงคราม โดยญี่ปุ่นผ่อนชำระเป็นรายปีด้วยสินค้าและบริการแก่ประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ นอกจากเพื่อศีลธรรมแล้วยังเป็นการส่งออกทางหนึ่ง และสร้างควมนิยมและศรัทธาสินค้าญี่ปุ่นบางประเภทในประเทศดังกล่าว

๘. การกักตุนสินค้าเข้าบางประเภทของรัฐบาลญี่ปุ่น ในขณะที่ไทยซึ่งเป็นตลาดสำคัญของญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่มีข้อกักตุนหรือกีดกันใด ๆ ในการส่งสินค้าเข้า เช่น แป้งมันสำปะหลังของไทยที่ส่งไปจำหน่ายยังญี่ปุ่นต้องถูกกักตุนปริมาณและเสียอากรขาเข้าถึง ๒๕ % ในขณะที่ญี่ปุ่นยกเว้นอากรขาเข้าแก่ข้าวโพดน้ำเข้าจากอเมริกา ทั้ง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ทำแป้งแวนเดียวกัน หรือการกักตุนน้ำตาลทรายดิบของญี่ปุ่นโดยเก็บอากรขาเข้าถึง ๔๑.๕ ปอนด์เศษต่อสิ่งตอละตัน ถ้าน้ำตาลไทยได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าเหล่านี้ก็จะทำให้ขายได้แก่ญี่ปุ่นซึ่งมีความต้องการขนาน้ำตาลทรายดิบในปีละมาก ๆ

๙. การรับซื้อสินค้าจากไทยของญี่ปุ่นที่ไม่สม่ำเสมอ เช่น การซื้อเกลือไทยซึ่งในบางปีซื้อถึง ๒ แสนตัน ในเมื่อญี่ปุ่นซื้อเกลือจากจีนคอมมิวนิสต์ไม่ได้ แต่เมื่อซื้อจากจีนคอมมิวนิสต์และประเทศอื่นได้ ญี่ปุ่นก็ลดปริมาณและมูลค่าเกลือที่สั่งซื้อจากไทยลง ดังเช่นในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ พ.ศ. ๒๕๑๐ ญี่ปุ่นไม่เคยซื้อเกลือจากไทยเลย แต่มาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ การผลิตเกลือของจีนแดงไม่เคยขาด ญี่ปุ่นจึงหันมาเจรจาซื้อเกลือไทยอีกและให้ราคาสูงกว่าเดิม เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อญี่ปุ่นเขามาส่งเสริมการค้าขายข้าวโพด ข้าวสาลี เมล็ดพืชน้ำมัน ฯลฯ ของไทย

ก็ควรจะให้ความมั่นใจในเรื่องตลาดและราคาด้วย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาว เมื่อ ๒ - ๓ ปีมาแล้ว เมื่อผู้ปูนมาส่งเสริมการปลูกถั่วเขียวผิวดำในประเทศไทยปรากฏว่าเมื่อชาวไร่ผลิตถั่วเขียวดำมาแล้วกลับขายไม่ได้ เพราะผู้นำถั่วเขียวเข้าของผู้ปูนไปทำข้อตกลงที่จะซื้อถั่วเขียวผิวดำจากหน้าแหล่งเก็บ เพื่อคอยแทนในการที่พบตลาดราคาสินค้าออกให้เป็นพิเศษ และในปีที่แล้วผู้ปูนได้ส่งเสริมให้ประเทศไทยปลูกปอกระเจาโดยให้ราคาถึงตันละ ๑๐๐ ปอนด์เศษต่อลิ้ง เมื่อชาวไร่ปลูกปอกระเจาขึ้นแล้วฝ่ายผู้ปูนกลับลดราคารับซื้อลงเหลือเพียงตันละ ๗๐ ปอนด์เศษต่อลิ้ง เป็นต้น ~~๑๐๒~~

ระดมพ่อค้า เอกชน

การดำเนินการผลิตและขายสินค้าของบริษัทผู้ปูนนั้น โดยส่วนรวมเป็นไปอย่างมีระเบียบใ้ทางไว้อย่างวิเศษ มีลักษณะส่งเสริมกิจการอย่างดี ในกรณีบริษัทใหญ่ ๆ นั้นบริษัทดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องเองทุกแขนง เช่น บริษัทมีตชุยจำกัด บริษัทมีตชุยมีชี่ สุนิโตโม และอื่น ๆ เริ่มตั้งแต่การจัดซื้อวัตถุดิบมาจากต่างประเทศเอง แปรสภาพของวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปเอง และยังจัดการจำหน่ายสินค้าทั้งภายในและภายนอกเสียเองด้วย ทำให้ประโยชน์ค่าใช้จ่ายลดลงได้อีกมาก หรือทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ สำหรับในกรณีที่ เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมขนาดกลาง ซึ่งไม่สามารถจัดธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้เองทุกแขนงอย่างบริษัทใหญ่ เขาก็ตั้งหน้าตั้งตาผลิตสินค้าอย่างเดียว โดยมอบหมายให้บริษัทการค้าผู้ปูน เช่น บริษัทอิชิตินิจิเมน มีตชุยมีชี่ โทจิ มีตชุย และบริษัทอื่น ๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญในการค้ากับต่างประเทศ เป็นผู้จัดการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ในตลาดต่างประเทศ

เพื่อชักจูงให้พ่อค้าไทยซื้อสินค้าญี่ปุ่น บริษัทญี่ปุ่นก็ได้มีระบบผ่อนผันการชำระเงิน
 ค่าสินค้า โดยให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในระยะ ๑๒๐ - ๑๘๐ วัน สำหรับเครดิตระยะสั้นและสินค้า
 บางชนิดให้ถึง ๓๐ เดือน^{๖๖} เป็นเครดิตระยะยาว การที่บริษัทญี่ปุ่นได้เข้ามาตั้งสาขาใน
 ประเทศไทยและดำเนินการส่งสินค้าญี่ปุ่นเข้ามาจำหน่ายเอง การมีระบบการโฆษณาสินค้า
 ญี่ปุ่นที่เป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการติดต่อกับโลกตะวันออก
 ตลอดจนผู้ขายส่งและขายปลีกในประเทศไทย ทำให้มูลค่าสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นทุกปี
 นอกจากนั้นการลงทุนของชาวญี่ปุ่นในกิจการอุตสาหกรรมในประเทศไทยที่อยู่ในระดับสูงกว่า
 ประเทศอื่น ๆ ย่อมจะทำให้สินค้าประเภทเครื่องจักรและวัตถุดิบต่าง ๆ จากญี่ปุ่นถูกนำเข้า
 ประเทศไทยมากขึ้น การมีบริการขนส่งอันมีประสิทธิภาพของกรมการเดินเรือ
 ญี่ปุ่น-ไทย ซึ่งเป็นการรวมบริษัทเรือที่ดำเนินงานอย่างเดียวกันเข้าด้วยกัน เพื่อจัดการดูแล
 ระหว่างกัน และเพื่อสร้างเสถียรภาพในการดำเนินธุรกิจให้แก่สมาชิก พ่อค้าและนักอุตสาหกรรม
 ตลอดจนริปลีเปอร์ ควบคู่การให้บริการเดินเรือที่มีประสิทธิภาพในอัตราค่าระวางขนส่งที่แน่นอน
 ความเงื่อนโซ่สัญญาขนส่งที่เป็นแบบเดียวกัน ซึ่งเป็นทางให้การค้ำระหว่างประเทศขยายตัวยิ่งขึ้น
 อบรมเป็นผู้นำกำหนดทั้งจำนวนเที่ยวการเดินเรือและจัดสรรให้แก่สมาชิกในปีหนึ่ง ๆ เป็นการ
 ล่วงหน้า โดยจะพิจารณากำหนดโควตาให้แก่สมาชิกบางส่วนมีเหตุผลและบุคิธรรมที่สุด โดยพิจารณา
 ถึงฐานะ ความสามารถ ผลของการปฏิบัติงานของสมาชิกในระยะที่ย่านมาและอื่น ๆ ประกอบ
 ด้วย วิธีการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความสะดวกในการขนส่งสินค้าญี่ปุ่นมาประเทศไทยมากขึ้น
 หวัง ๆ กับได้การระวางเข้าประเทศคนมีละมาก ๆ ด้วย

ในกรณีของบริษัทธุรกิจการค้าในประเทศไทยที่ดำเนินการโดยทุนของญี่ปุ่น ทั้งที่
 เป็นทุนญี่ปุ่นล้วนและทุนร่วมกับชาติอื่นนั้น ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๐ มีประมาณ ๑๕๐ บริษัท เป็น
 ทุนญี่ปุ่นล้วน ๕๐ บริษัท ซึ่งมีลักษณะเป็นบริษัทสาขาของบริษัทใหญ่ในญี่ปุ่น และเป็นบริษัททุนร่วม
 กับชาติอื่นอีก ๑๕๐ บริษัท จึงจดทะเบียนเป็นบริษัท ๗ หอทะเบียนการค้าไทย จำนวนทุนจก
 ทะเบียนในบริษัทที่มีทุนชาวญี่ปุ่นล้วนมีมูลค่า ๑๖,๔๔๕ ล้านบาท นับเป็นอันดับ ๑ ของการลงทุน

ต่างประเทศชาติอื่น ในกิจการค้าลักษณะเดียวกันนี้ จำนวนทุนจดทะเบียนเป็นส่วนของผู้ถือหุ้นในบริษัท มีทุนร่วมกับชาติอื่นนั้นมีอยู่ประมาณ ๑๕ ล้านบาท จึงเห็นได้ว่าบริษัทที่มีทุนผู้ถือหุ้นล้วนแล้วจะมีจำนวน น้อยกว่าบริษัททุนรวม แต่ก็ยังมีมูลค่าทุนจดทะเบียนมากกว่าหลายสิบเท่า บทบาททางการค้าจาก บริษัทสาขาเหล่านี้จึงมีอยู่มากตามขนาดของกิจการจึงชี้ให้เห็นได้โดยจำนวนทุนจดทะเบียนนี้ ^{b๓}

เมื่อพิจารณาถึงธุรกิจของบริษัทสาขาดังกล่าวจะพบว่ามึลักษณะการค้าเป็นการ เป็น ตัวแทนการค้า หรือนายหน้าทำการซื้อขายสินค้าระหว่างตลาดไทยและตลาดญี่ปุ่น เป็นส่วนใหญ่ คือประมาณร้อยละ ๕๐ ของจำนวนบริษัทสาขาของผู้ถือหุ้นทั้งหมด นอกจากนั้นก็มีการในรูปการ ธนาคาร ทำการขนส่งทางทะเล รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น ^{b๔} และเป็นที่น่าสนใจกว่าคือ การเพิ่มของการจัดตั้งบริษัทสาขากังกล่าวได้เพิ่มขึ้นรวดเร็วในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา พร้อม ๆ กับการขยายตัวของการค้าระหว่างไทย-ญี่ปุ่น

โดยสรุปแล้ว การที่ผู้ถือหุ้นมีอุปสรรคและปัจจัยในการค้าในในเรื่องนี้โดยละเอียด มีการวิเคราะห์ วิจัยสินค้าแต่ละชนิด ในแต่ละตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ การติดต่อกวาระความเคลื่อนไหวโดยใกล้ชิดโดยมีส่วนงานที่มีเจ้าหน้าที่ประจำคอยติดตามความเคลื่อนไหวและรสนิยม ตลอดจนความต้องการของสินค้าจึงทำให้ผู้ถือหุ้นได้เปรียบสามารถรู้ข้อเท็จจริง ในภาวะการค้าโดยละเอียด แล้วดำเนินงานประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถรู้ความต้องการของตลาดทั่วไป สำหรับสินค้าแต่ละชนิดได้ การสร้างตลาด จึงบังเกิดผลเพราะดำเนินการได้ถูกต้อง ยิ่งกว่านั้นยังมีผลพลอยได้คือ นอกจากขยายสินค้าไทย สามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่น ๆ ในตลาดต่าง ๆ แล้ว ยังสามารถรู้สถานการณ์ผลิตภัณฑ์ และจำหน่ายสินค้าที่ผู้ถือหุ้นต้องการซื้อด้วย จึงทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถขายและซื้อสินค้าได้ในลักษณะที่ ก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ฝ่ายตนได้อย่างมากมาย

b๓ ๑๕, ๑๖
คู่มือเลขผนวก ๕, ๗ ประกอบ

b๔ ๑๗
คู่มือเลขผนวก ๕ ประกอบ

๒. มูลเหตุที่เกิดจากฝ่ายไทย

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จนถึงปัจจุบัน โครงการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมทำให้ความต้องการซื้อสินค้าประเภททุนเพิ่มมากขึ้น นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา สินค้าและบริการนำเข้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๑.๒ ต่อปี และกว่าหนึ่งในสี่ของมูลค่าสินค้าเข้าเป็นสินค้าประเภททุน^{๒๔} ซึ่งประเภทที่จกส่งให้ไต้หวันและในราคาถูก ทั้งคุณภาพก็ดีพอควรก็คือน้ำมัน นอกจากนี้การให้สิทธิพิเศษแก่อุตสาหกรรมที่ได้รับ การส่งเสริม เจเน การวงคเวนพาณิชย์นำเข้าของสินค้านำเข้า ก็มีผลสำคัญให้การขาดดุลย์ถดถอยเพิ่มขึ้นควบ

๒. ผลจากนโยบายเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความเจริญด้านวัตถุ รายได้ของประชาชนโดยเฉพาะในเขตเมืองหลวงและตัวเมืองใหญ่ ๆ เพิ่มขึ้นมาก ใน พ.ศ. ๒๕๐๘ อันเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑ รายได้ต่อบุคคลเท่ากับ ๒,๕๕๘ บาท ประกอบกับจำนวนประชากรได้เพิ่มในอัตรา ๓.๒ % ต่อปี ทำให้ความต้องการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค มีมากขึ้นทั้งชนิดและปริมาณ ซึ่งทั้งนี้สินค้าญี่ปุ่นมีลักษณะที่สนองความต้องการได้อย่างดี จึงเห็นได้ว่าสินค้าประเภทนี้ไต้หวันได้มีมูลค่าในการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

๓. ระบบการค้าต่างประเทศของไทย เนื่องจากเป็นระบบการค้าเอกราช กล่าวคือ พ่อค้าเอกชนเป็นผู้ส่งสินค้าไปจำหน่ายและนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้น เมื่อคุณภาพและราคาของสินค้าญี่ปุ่นสามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี จำหน่ายในราคาถูกลงกว่าและเป็นที่ต้องการของตลาดเมืองไทย พ่อค้านำเข้าจึงยอมเลือกซื้อ สินค้าญี่ปุ่นที่สามารถจำหน่ายในราคาและคุณภาพที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดภายใน และทำให้การค้าได้กำไรมากที่สุด ประกอบกับรัฐบาลไทยมีนโยบายการค้าเสรี มีการควบคุม สินค้าเข้าเพียงไม่กี่ชนิด ซึ่งปัจจุบันมีเพียง ๒๘ รายการ เช่น น้ำตาล ไข่ ถั่วเหลือง กระเทียม

^{๒๔} สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ "รายได้ประชาชาติของประเทศไทย" ฉบับปี ๒๕๑๐,

บางชนิดและบางรถยนต์ วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายใน ใน
 ด้านเงินตราต่างประเทศก็ไม่มีอุปสรรคใด ๆ ยึดกับบางประเทศที่มีการควบคุมการนำสินค้า
 เข้า และการขอซื้อเงินตราต่างประเทศอย่างเข้มงวด ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเงินตราเพื่อ
 การส่งสินค้าเข้าโดยเสรีจึงย่อมเป็นการสนับสนุนให้มีการนำสินค้าญี่ปุ่นเข้ามาเพิ่มขึ้น

๔. อุปสรรคในการส่งเสริมปริมาณและมูลค่าสินค้าออกของไทยไปยังญี่ปุ่น การ
 จากจุดนี้ไม่ใช่เราไม่มีสินค้าขายให้แก่ญี่ปุ่น แต่เหตุสำคัญเป็นเพราะสินค้าออกของเราค่า
 มาก เรื่องนี้ได้เคยกล่าวถึงมาข้างแล้วในการบรรยายถึงสินค้าออกสำคัญที่ส่งไปยังตลาด
 ญี่ปุ่น แม้ว่าสินค้าเหล่านี้บางชนิดได้กำหนดโคเบทระหวง เกษตรกรให้เป็นสินค้ามาตรฐาน
 แต่ก็ยังมีพ่อค้าส่งออกบางรายที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวลักลอบปลอมปน สินค้าทำให้ไม่ได้
 มาตรฐาน ดังนั้น การมีคุณภาพต่ำของสินค้าออกไทย นอกจากจะเป็นเหตุมาจากการผลิตที่
 ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว ยังเนื่องจากการทุจริตของพ่อค้าส่งออกอีกด้วย อุปสรรคใน
 การส่งเสริมปริมาณและมูลค่าสินค้าออกของไทยนั้นที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้คือ -

ก. การมีคุณภาพต่ำเนื่องจากการผลิต มาจากเหตุหลายประการ ที่สำคัญ
 คือ สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศไม่อำนวยประโยชน์อย่างสม่ำเสมอและเต็มที่ เช่น การขาด
 น้ำพอปลูกในภาคอีสาน เนื่องจากสภาพอันแห้งแล้งของภาคหรือการที่มีความชื้นสูงของจ้าวไหล
 และจ้าว่าง ในปีที่ฤดูการผลิตมีฝนตกชุก นอกจากนี้ยังมีเหตุจากการใช้พันธุ์ของผลิตผล
 เกษตรกรรมนั้น ๆ ที่ไม่ดีพอ เช่น การปลูกยางพันธุ์เก่าที่ให้น้ำยางน้อยของไทยเป็นส่วนใหญ่
 เป็นต้น และมูลเหตุที่สำคัญที่สุดคือการขาดความรู้ในทางวิชาการผลิตของเกษตรกรทั่วไปทำให้ไม่
 รู้จักเลือกใช้พันธุ์พืชที่ดี การไม่รู้จักใช้ปุ๋ยและเครื่องมือในการเพิ่มคุณภาพผลิตผลต่าง ๆ การ
 ไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของคุณภาพผลิตผลที่ดี ดังนั้น เมื่อคุณภาพผลิตผลอยู่ในระดับต่ำใน
 ขณะที่ความต้องการของตลาดต่างประเทศต่อผลิตผลนั้น ๆ อยู่ในระดับคุณภาพสูงก็ย่อมเกิด
 ภาวะความต้องการที่ไม่ตรงกับสินค้าที่เราเสนอขาย ตลาดจึงไม่สามารถขยายได้อย่างกว้าง
 ขวางเท่าที่ควร ดังที่เลขาธิการทั่วไปของหอการค้าญี่ปุ่นประจำประเทศไทยกล่าวในคราวที่

ผู้เขียนไปขอสัมภาษณ์ว่าประเทศไทยเรียกร้องให้ผู้ซื้อสินค้าไทยเพิ่มขึ้นแต่ไทยไม่มีอะไรช่วยให้นั้นหมายความว่าคุณภาพของสินค้าไทยไม่ตรงกับความต้องการของตลาดผู้ซื้อนั่นเอง

ข. ปัญหาในเรื่องราคาสินค้าออกของไทย ราคาของสินค้าไทยส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ หรือเคลื่อนไหวขึ้นลงอยู่เสมอ สาเหตุที่สำคัญคือ

๑) การมีคุณภาพต่ำของสินค้าไทยอันเนื่องจากการผลิตที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะทำให้ไม่อาจขยายตลาดให้กว้างขวางดังที่เคยกล่าวในข้อ ก. แล้ว แม้จะขายได้ก็มักมีราคาต่ำในตลาดโลกต่ำ

๒) ปัญหาทั่วไปของสินค้าขั้นปฐม เป็นปัญหาของสินค้าขั้นปฐมที่ประเทศเกษตรกรรมทั่วไปประสบอยู่ ซึ่งจะ เป็นปัญหามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผลกระทบที่เนื่องจากมูลเหตุนี้จะกล่าวดังต่อไปนี้คือ

ดินฟ้าอากาศ สำหรับประเทศไทยนั้น เนื่องจากวิชาการและเทคโนโลยียังไม่แพร่หลายเพียงพอ ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรกรรมต้องขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศอยู่มาก เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๑๐ ประเทศไทยอยู่ในภาวะฝนแล้ง ทำให้ผลผลิตข้าว ข้าวโพง มีปริมาณต่ำลง ซึ่งการยลิตที่ไม่สม่ำเสมอนี้ย่อมทำให้ราคาของผลิตผลนั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น การลดประทวนพืช การไว้ปุ๋ยเพื่อปรับปรุงสภาพดินจะช่วยลดความสำคัญของดินฟ้าอากาศต่อการผลิตสินค้าเกษตรกรรมได้บ้าง

สถานการณ์ทางการเมือง ในกรณีสินค้าขั้นปฐมที่เป็นสินค้ายุทธปัจจัย เช่น ยาง ไม้สัก มักเคลื่อนไหวขึ้นลงในราคาตามสถานการณ์ทางการเมือง ในระยะที่มีสถานการณ์ระหว่างประเทศสงบก็ ราคาก็จะอยู่ในระดับต่ำ เช่นในปัจจุบัน นอกจาก

ขึ้นอยู่กับการระบายสินค้าประเภทดังกล่าวจาก Government Strategic Stockpile ของประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เช่น รัสเซีย อังกฤษ อเมริกา ในระยะใดที่ประเทศเหล่านั้นระบายสินค้าออกจากคลังสินค้าของตนก็จะไปเพิ่มปริมาณในตลาดโลก ในขณะที่ความต้องการคงที่หรือค่อนข้างคงที่ก็ย่อมทำให้ราคาสินค้านั้นลดต่ำลงไปอีก เช่น การที่ราคาคีบูกในปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ลดต่ำลงกว่า ๙๕๐ ปอนด์ต่อ ๑ ตัน เพราะรัสเซียได้ระบายปริมาณของตนออกมาขายในตลาดโลก และการที่ยางธรรมชาติในขณะนี้อยู่ในระดับต่ำเหตุหนึ่งก็เนื่องจากการระบายยางของสหรัฐออกจำหน่ายยังตลาดโลก ^{๙๐}

การแพร่หลายของการใช้วัตถุเทียม (Synthetics)

และสิ่งที่ใช้แทน (Substitute) มากขึ้น เช่น การใช้ยางเทียมแทนยางธรรมชาติ ยางรถยนต์ และในลอนแทนผ้าฝ้าย ไรพลาสติคแทนหนังสัตว์ เป็นต้น การที่ราคาบางธรรมชาติอยู่ในระดับต่ำก็เนื่องจากการมีการผลิตยางเทียมออกมาแข่งขันในตลาดโลก จึงเป็นการยากที่จะหวังให้ยางธรรมชาติมีราคาสูงขึ้น เช่น แรกก่อน

ความเจริญทางเทคนิค เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การใช้สินค้า

ชั้นปฐมข้อยลง และอาจทำให้ราคาสินค้าชั้นปฐมมีแนวโน้มต่ำลง เช่น การผลิตแผ่นซีเมนต์ ความเจริญทางเทคนิคทำให้สามารถเริ่มการผลิตแผ่นซีเมนต์ได้ถึง ๑๒ % โดยใช้ซีเมนต์เพียง ๔ % ^{๙๑}

มูลเหตุดังกล่าวทำให้ราคาของสินค้าชั้นปฐมมีแนวโน้มที่ลดต่ำลง ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าประเภททุนที่เป็นที่ต้องการของประเทศกึ่งพัฒนา เช่น ประเทศไทยมีแนวโน้มของราคาที่สูงขึ้น ทั้งนี้ความรายงานขององค์การสหประชาชาติ (ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๖๕) กล่าวว่า ราคาส่งออกของสินค้าชั้นปฐมได้ลดต่ำลง ๙ % แต่ราคาของสินค้าอุตสาหกรรมได้เพิ่มสูงขึ้น ๒๙ % ^{๙๒} ทำให้อัตราการค้า (Terms of Trade) ของประเทศกึ่งพัฒนาเสื่อมลง

^{๙๐} พญ. สิริอิอำนาจ "ปัญหาสินค้าชั้นปฐม" ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ เดือนสิงหาคม ๒๕๐๗ หน้า ๔๒๒

^{๙๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒๒

^{๙๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒๓

แม้ราคาของสินค้าขั้นปฐมจะลดลง ปริมาณความต้องการจะไม่เพิ่มขึ้นมากนัก ทำให้รายได้จากการส่งออกลดต่ำกว่าเดิม ประมาณว่าถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของ U.N. Development Decade ประเทศด้อยพัฒนาจะมีมูลค่าการค้าจากศุลยกร่วมกันเป็นจำนวนถึง ๖๖ พันล้านดอลลาร์^{๘๓} การค้าของประเทศที่ส่งสินค้าขั้นปฐมออกนอก เช่น ไทย จึงเสียเปรียบการค้าของประเทศที่ส่งสินค้าหัตถกรรมและอุตสาหกรรมออกเป็นส่วนใหญ่ เช่น ญี่ปุ่น เป็นต้น

๕. การขาดพาณิชย์นาวีไทย เนื่องจากประเทศไทยเพิ่งริเริ่มเห็นความสำคัญและจัดตั้งพาณิชย์นาวีไทยขึ้นเมื่อ ๒ ปีมาแล้ว ซึ่งยังไม่อยู่ในฐานะที่จะให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้สมบูรณ์ จึงทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียรายได้จากทางด้านบริการที่เกี่ยวกับการค้าต่างประเทศไปหนึ่ง ๆ นับมูลค่าเป็นพันล้าน ทั้งนี้เพราะการส่งสินค้าออกของไทยเป็นไปในรูปแบบ FOB (Free on Board) คือการขายสินค้าให้แก่ต่างประเทศเป็นเพียงมูลค่าสินค้า และค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าไปจนถึงบนเรือใหญ่เท่านั้น ส่วนการนำเข้าเป็นไปในรูปแบบ CIF (Cost, Insurance, Freight) คือ เราซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ทั้งมูลค่าของสินค้า ค่าประกัน และค่าขนส่งจากประเทศนั้นถึงประเทศไทย ซึ่งการขนส่งสินค้าระหว่างไทย-ญี่ปุ่นได้เป็นไปในลักษณะดังกล่าว เป็นการทำให้เราเสียค่าใช้จ่ายในการนำสินค้าเข้ามาสูงกว่ารายได้ที่เราส่งสินค้าออก ประกอบกับการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของกรมการเดินเรือญี่ปุ่น ทำให้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบริการขนส่งระหว่างประเทศญี่ปุ่น-ไทยตกเป็นของฝ่ายญี่ปุ่นเกือบทั้งหมด

๖. การรวมตัวของฝ่ายพ่อค้าญี่ปุ่น และการแข่งขันการค้าขายกันของฝ่ายพ่อค้าไทยในการส่งสินค้าออกไปญี่ปุ่น ในเรื่องการรวมตัวของฝ่ายญี่ปุ่น เราจะเห็นได้จากกลุ่มพ่อค้า JFTA ในการซื้อข้าวโพดหรือกลุ่มพ่อค้า TSIA ในการซื้อข้าวพ่างและกลุ่มพ่อค้า สมาคมพ่อค้าในการซื้อพืชผล เป็นต้น ในขณะที่พ่อค้าผู้ขายฝ่ายไทยแตกแยกกัน ต่างฝ่ายต่างขายให้ได้ง่าย

^{๘๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒๓

ไม่ยอมเข้าหากัน ทำให้เกิดปัญหาการแข่งขันกันตัดราคาขาย จนกระทั่งล้มละลายเลิกกิจการไปมากมายดังที่เคยได้กล่าวไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการค้าข้าวโพค แม้ปัจจุบันสภาพการค้าไทยจะเป็นผู้เจรจาจัดการส่งออก โดยมีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ช่วยเหลือก็ยังไม่อาจถือว่าเป็นการรวมตัว ในลักษณะที่เกิดสามัคคี หากแต่เพราะต้องการโควตาในการส่งออกจึงเข้ามามาลงทะเบียนผู้ส่งออกกับกรมการค้าต่างประเทศ ตลอดจนเป็นสมาชิกสภาหอการค้าไทย ยืนยันนั่นคือ การที่กรมการค้าต่างประเทศต้องเข้ามาช่วยเหลือในการควบคุมใหญ่ส่งออกจึงส่งสินค้าตามที่ตกลงกับพาคาร์ทีปุ่นไทรกรมถวน ส่วนที่สภาหอการค้าไทยร้องขอ ซึ่งถ้ารวมตัวโดยสมัครใจแล้วสภาหอการค้าไทยขอดำเนินการโดยอิสระกว่านี้

สภาพดังกล่าวย่อมเป็นการเสียอำนาจการต่อรองอย่างยิ่งของฝ่ายไทย และลดใ้ได้อำนาจการต่อรอง (Bargaining Power) ของฝ่ายผู้ปุ่น ดังนั้น สินค้าออกของไทยจึงมักถูกกดราคาให้ต่ำอยู่เสมอ ประกอบกับสินค้าสำคัญในการส่งออกของไทย เช่น ข้าวโพค ปอ ละหุ่ง ฯลฯ ต้องพึ่งพาคาร์ทีปุ่นเพียงแห่งเดียว จึงเป็นการสนับสนุนอำนาจการต่อรองของฝ่ายผู้ปุ่นให้มากยิ่งขึ้นอีก

ข. มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาคาการค้าของฝ่ายไทยในปัจจุบัน

เนื่องจากการกีดกันการค้าของไชนั้นมุ่งแก่ผู้ลขการค้าโดยวิธีมาก ไม่ไว้วิธีอื่น ซึ่งได้แก่การก้ากการส่งสินค้า (Restriction) จากประเทศผู้ปุ่น มาตรการที่ไช้อยู่จึงเป็นวิธีที่ส่งเสริมให้สินค้าของไทยไคมีโอกาสส่งไปยังผู้ปุ่นมากขึ้น

การเพิ่มพูนสินค้าขาออกของเราให้เพิ่มมากขึ้นนั้น เป็นวิธีที่รัฐบาลไคถือเป็นนโยบายสำคัญอยู่ตลอดเวลา แม้ปัญหาสำคัญอยู่ที่การผลิต ถ้าเราสามารถผลิตสินค้าที่ต่างประเศ

ต้องการได้มากขึ้นแล้ว ก็มีทางที่จะส่งออกได้มากขึ้น แต่เนื่องจากสินค้าออกของเราส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางเกษตร การผลิตที่ผลิตต้องการ เช่น ข้าวและข้าวโพคขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศเป็นส่วนใหญ่ และเนื้อที่เพาะปลูกของเรามีจำกัด โดยเฉพาะชาวนับวันแต่ละท้องที่ในภูมิภาคในประเทศมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และประกอบกับผลิตภัณฑ์ทางเกษตรยากที่จะคิดแปลงให้เกิดความพอใจแก่ผู้ใช้เพิ่มขึ้นได้ แต่จะคิดแปลงหรือไม่คนก็ไม่มีทางเลือก นอกจากจะหันไปหาวัสดุสังเคราะห์ เช่น ไนโตรเจนเทียม ต่างกับผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม เช่น รถยนต์ หรือผ้า ซึ่งอาจคิดแปลงรูปร่างหรือสีสรร ลักษณะให้ถูกใจผู้ใช้อยู่เสมอได้ และการส่งเสริมสินค้าทางเกษตรไปต่างประเทศก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงกว่าผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม เช่น การส่งเมล็ดละหุ่ง ถั่วเหลืองหรือเมล็ดถั่ว เมล็ดฝ้ายไปต่างประเทศย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่ง เพราะเป็นของเสียหายได้ง่าย แต่ตามโรงงานอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันจากเมล็ดพืชเหล่านั้นและส่งน้ำมันพืชที่ผลิตได้ไปจำหน่ายยังต่างประเทศแล้ว ก็ย่อมจะเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งที่ต่ำกว่า และย่อมเกิดผลพลอยได้ทั้งได้ค่าแรงงานในประเทศด้วย ฉะนั้นความหวังที่จะเพิ่มทุนสินค้าขาออกของเราในภายหน้าจึงน่าจะอยู่ที่สินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรกรรมที่ผ่านขบวนการแปรรูปในลักษณะ เป็นประโยชน์ต่อการจำหน่ายยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมการเกษตรกรรมให้เต็มที่ ในชนิดที่มีความจำเป็นต้องใช้ในประเทศ และยังมีไม่เพียงพอ เช่น ฝ้ายหรือสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดภายในและภายนอก เช่น ข้าวและข้าวโพคเป็นส่วนใหญ่

สำหรับการขยายตลาดการค้าของเรานั้น ได้พยายามกระทำกันอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางราชการได้ให้การสนับสนุนผู้ทำการค้าขาออกด้วยวิธีการต่าง ๆ และบางครั้งเมื่อเห็นว่า เป็นความจำเป็นทางราชการก็เข้าไปดำเนินการเอง เช่น เห็นว่าญี่ปุ่นมีความต้องการข้าวโพคมาก แต่ข้าวโพคไทยยังมีคุณภาพไม่เป็นที่พอใจของตลาดญี่ปุ่น เราก็กำหนดมาตรฐานข้าวโพคขึ้น และแนะนำให้มีการปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้จนเป็นที่พอใจของผู้ซื้อฝ่ายญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น หรือเมื่อเห็นว่าญี่ปุ่นมีความต้องการข้าวฟ่างมากแต่เป็นห่วงว่าถ้าส่งเสริมให้มีการปลูกกันมาก และญี่ปุ่นไม่รับซื้อในราคาสมกวรรก็ขอให้ญี่ปุ่นยืนยันรับซื้อโดย

ไม่จำกัดจำนวนและในราคาตามวิธีการกำหนดไว้ เป็นผลให้เริ่มมีการส่งข้าวฟ่างไปต่างประเทศเป็นลำดับขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา (จากมูลค่าส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ๑๓.๖ ล้านบาทเป็น ๑๔๑.๖ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๘) นอกจากนี้เมื่อทราบว่าญี่ปุ่นต้องการพืชผลต่างประเทศเข้าไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก และเห็นว่าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอาจใช้ในการเลี้ยงสัตว์ได้ดีก็เจรจาขอให้รัฐบาลญี่ปุ่นยอมให้มีการนำผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเข้าไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ได้ตั้งแต่วันที่ ๒๕๑๑ เป็นต้นไปแล้ว ซึ่งแต่เดิมญี่ปุ่นนำผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเข้าไปใช้เฉพาะในการอุตสาหกรรมเท่านั้น ^{๗๕} เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากนี้ทางการรัฐบาลไทยยังได้จัดตั้งคณะกรรมการผสมไทย-ญี่ปุ่น เมื่อกันปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เพื่อหารือกันถึงปัญหาต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสองประเทศ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ก็มีการส่งเสริมแนะนำการปลูกพืชที่ให้ผลผลิตเพื่อการส่งออก โดยกรมกสิกรรม กระทรวงเกษตร การกำหนดสินค้าส่งออก การวางมาตรฐานการควบคุมคุณภาพและมาตรการสินค้าส่งออก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของมาตรการดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการผสมอาจทำงานแก้ไขการขาดดุลการค้าของไทยได้ไม่ทันการและไม่รวดเร็วพอที่จะขจัดปัญหาสินค้าล้นตลาด เช่น ปอ และปัญหาราคาค่า เช่น ยางหรือข้าวโพคที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ สำหรับในเรื่องการส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานสินค้านั้น ก็ยังบกพร่องในด้านการปฏิบัติให้ได้อย่างที่เห็น ๆ กันอยู่คือ แม้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าออก เช่น ข้าวโพค ปอ ข้าวฟ่าง ก็ยังมีการลักลอบปลอมปน ทำให้คุณภาพค่อยลงกว่าที่ตกลงซื้อขายกัน

มาตรการล่าสุดที่ได้ปฏิบัติเพื่อการนี้เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๑ ได้แก่การกำหนดให้มีการประชุมเจรจาระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในระดับรัฐมนตรีที่กรุงเทพฯ เกี่ยวกับปัญหาดุลการค้าที่ไทยเสียเปรียบ โดยที่รัฐมนตรีกระทรวงการพาณิชย์และอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นเป็นหัวหน้าคณะ

^{๗๕} บาม พูนวิทย์ "การค้าต่างประเทศของไทย" ข่าวพาณิชย์ ฉบับเดือนมกราคม ๒๕๑๑
หน้า ๒๔

คณะผู้แทนฝ่ายญี่ปุ่น และรัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจของไทย เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายไทย
 อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวก็ยังไม่เห็นว่าจะก่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างน่าพอใจสำหรับ
 ฝ่ายไทยนัก ด้วยเหตุที่ว่าไทยอยู่ในภาวะจำเป็นที่จะต้องซื้อสินค้าจากญี่ปุ่น เป็นจำนวนมากใน
 ขณะนี้ โดยเหตุที่โคกลาวมาแล้วข้างต้น ในขณะที่ไทยมีสินค้าที่จะขายให้ญี่ปุ่นไม่มากนัก เนื่องจาก
 จากบางอย่างเราไม่มีจะขายหรือมีปริมาณไม่มากพอที่จะขายให้ญี่ปุ่นได้ตามจำนวนและคุณภาพ
 ที่ญี่ปุ่นต้องการ การเจรจาจะได้อะไรก็เพียงญี่ปุ่นเพิ่มโควตารับซื้อสินค้าบางอย่างได้
 สูงขึ้นบ้างแต่ก็ไม่มากนัก ด้วยเหตุที่ว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศอุตสาหกรรมและจำเป็นต้องขายสินค้า
 เหล่านี้ของตนให้แก่ต่างประเทศมากที่สุด ซึ่งลูกค้าที่เป็นประเทศเกษตรกรรมเกือบทั้งหมดอยู่ใน
 ในภาวะขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่น ต่างก็เรียกร้องให้ญี่ปุ่นซื้อสินค้าเกษตรกรรมของตนให้มากขึ้น
 เช่น ประเทศในทวีปอเมริกา แต่ญี่ปุ่นมีความต้องการต่อผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมในจำนวนจำกัด
 จึงต้องเฉลี่ยโควตารับซื้อสินค้าที่ตนต้องการให้ประเทศต่าง ๆ เพื่อเอาใจลูกค้าของตนไว้
 ดังนั้น การพยายามของฝ่ายไทยที่จะขอให้ฝ่ายญี่ปุ่นยกเลิกระบบจัดสรรโควตารับซื้อสินค้าไทย
 จึงดูเลื่อนลอย จะได้อะไรก็เพียงจัดสรรโควตารับซื้อสินค้าไทยมากขึ้นเท่านั้น.